

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Data

11. årgang Nr. 3 1997

Slægt & Data

Udgives af DIS-Danmark

(Databehandling i Slægtsforskning)

E-mail: DIS@vip.cybercity.dk

Homepage på internettet:

users.cybercity.dk/~dko6959

Slægt & Data udkommer 4 gange

årligt i månederne:

Marts, juni, september og december.

Trykplag 1750 eksemplarer.

Redaktør:

Hanne Marie Rud

Thøger Larsens Allé 48

2750 Ballerup

tlf. 44 66 17 04

e-mail: rud@post9.tele.dk

Fidoadr. 2:236/151.3

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.

Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til redigering af tilsendte artikler. Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer.

Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Deadline:

1. maj

1. august

1. november

1. februar

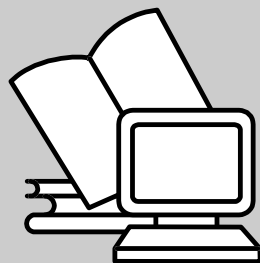
Udkommer:

Juni

September

December

Marts

Medlemskontingent 1997: 100 kr.

Løssalg pris: 35,00 kr. pr. nr.

Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold

- 3 Sohngårdsholm
- 4 Kalenderen
- 7 Tre moderne slægtsprogrammer
- 13 Om at gå i vandet
- 17 Debat om kildeindtastningsprojektet
- 21 Nyt fra kildeindtastningsprojektet (fra DDA)
- 24 Bruger vi vore ressourcer rigtigt
- 26 Landbase og kildeindtastningsprojektet
- 28 Jeg - en kildeindtaster
- 29 Hvordan går det med folketællingerne
- 31 Nyt fra arkiverne
- 33 Læsekredsen
- 34 At udgive slægtsbogen
- 36 Dansk Anarkiv's cd-rom
- 39 Århus Købstads kirkebøger

DIS-Danmark

Bestyrelsesmedlemmer:

Bent Pilgaard, Randersvej 29, 8800 Viborg Tlf. 86 67 55 12 (fmd.)

Erik Kann, Johan Jepsensvej 1, 2830 Virum, Tlf. 45 85 18 02 (næstfmd, nordisk repr.)

Arne Julin, Hovedgaden 75, 4050 Skibby Tlf. 47 52 80 48 (ekspedition)

Hanne Marie Rud, Thøger Larsens Allé 48 2750 Ballerup Tlf. 44 66 17 04 (redaktør)

Jens Verner Nielsen, Bageryden 1, Høruphav, 6470 Sydals Tlf. 74 41 55 80 (sekr)

Martin Bjarklev, Søndertoften 115, 2630 Taastrup Tlf. 43 99 17 52

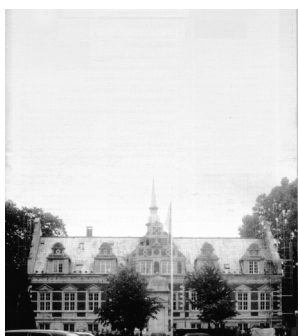
Jørgen Rasmussen, Erik Skeelsvej 24a, 5700 Svendborg, Tlf. 62 22 98 34

Ole H. Jensen, Kløvermarken 3, 6430 Nordborg, Tlf. 74 45 02 35

KOKI og Kildeindtastningsprojektet:

Hanne Marie Rud, Thøger Larsens Allé 48, 2750 Ballerup, Tlf. 44 66 17 04

Dansk Data Arkiv, Islandsgade 10, 5000 Odense C, Tlf. 66 11 30 10

Sohngårdsholm

af Ole G. Nielsen

Sohngårdsholm er en af de mange herregårde, som er blevet opslugt af voksende byer. I dette tilfælde Ålborg.

Den statelige hovedbygning i nyrenæssance fra 1886 er bevaret og indrettet til kontor, mens hele pladsen med avlsgårdens stalde, mødding og gårdsplads er bebygget.

Sohngårdsholm var en ladegård under Ålborghus Slot, og dengang hed den Filsted Ladegård. Den blev revet ned i årene 1627-1629, da Wallensteins tropper havde besat Jylland som følge af Tredivearskrigen.

I 1664 solgte kronen ladegården med 97½ tdr. hartkort fri hovedgårdsjord og 1196½ tdr. hartkorn bøndergods til proviantskriver ved Københavns Slot - Hans Hansen.

Ved en højesteretsdom af 4. februar 1678 erhvervede regeringsråd Nicolai Brüggermann retten til gården, som han straks solgte til Johannes Sohn.

I 1688 betalte Sohn 600 rd. for bevilling til, at gården måtte hedde Sohngårdsholm og nyde sædegårdsprivilegier, så længe dens tiliggende mindst var 200 tdr. hartkorn bøndergods.

Efter Sohns død i 1691 overtog arvingerne herregården, og i de næste hundrede år var den i familiehånd. I 1786 blev kammerherre Theodor Adeler ejer af

Sohngårdsholm. Han fik i 1798 tilladelse til at frasælge bøndergodset uden at tabe hovedgårdsfriheden. I 1804 solgte han gården ud af slægten, og i de følgende år kom den meget i handlen.

Sohngårdsholm fik en ny storhedstid i 1885, da direktør Isidor Henius købte den. Den nye ejer var en af de betydeligste industrifyrster i landet, men er nok ganske ukendt i forhold til folkekære skikkelser som Brøndum og Harald Jensen.

Isidor Henius (1820-1901) skabte den moderne spritfabrikation i Danmark.

Da han var 26 år gammel, oprettede han Aalborg Privilegerede Sirup- og Spritfabrik og påbegyndte 15. januar 1846 fremstillingen af Aalborg Taffel Akvavit. Det var ham, der fandt ud af at fjerne fuseren (ildelugtende og ildesmagende olier) fra spritten, så snapsen blev en kultiveret drik.

Da Aktieselskabet De Danske Spritfabrikker blev oprettet i 1881, solgte Henius sin fabrik til selskabet, men virkede som direktør for selskabets fabrikker i Ålborg, Randers og Århus i fire år, indtil han købte Sohngårdsholm.

Isidor Henius lod i 1886 opføre en ny hovedbygning og i 1898 solgte han Sohngårdsholm med 275 ha, 35 tdr. hartkorn. De følgende ejere solgte jord fra og efter at Ålborg kommune købte den, blev udslettet-

sen total. Kun Isidor Henius's hovedbygning ligger tilbage.

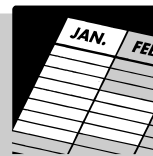
Isidor Henius havde en søn - Max Henius, som udvandrede til Amerika og fik succes. Han købte i 1911 et stykke af Rebild Bakker, dansk-amerikanernes første festplads. De nuværende 140 tdr. land, som tilhører Rebildselskabet, er købt for pengegaver fra amerikanske statsborgere, der støttede tanken om et sted, hvor udvandrerne kunne samles og fejre Den amerikanske Uafhængighedserklæring.

Rebildfesten skulle være fejret første gang den 4. juli 1912, men blev udsat på grund af landesorgeren efter kong Frederik den Ottendes død.

Ideen var vokset frem siden 1906, da dansk-amerikaneren Ivar Kirkegård fremsatte tanken, men det var Max Henius, sønnen fra Sohngårdsholm, der skabte grundlaget for Rebildfesterne.

Ole G. Nielsen
Lundforlundvej 8
4200 Slagelse
Tlf. 53 58 40 16

Kalenderen

Tilmelding til alle møder kan enten ske på DIS' hjemmeside
users.cybercity.dk/~dko6959
eller til én af nedenfor anførte personer

Møder i København

Hvor intet andet er anført afholdes møderne

Medborgerhuset, Danasvej 30B, Frederiksberg

Tilmelding er nødvendig og skal ske senest 14 dage før mødets afholdelse.

Tilmelding til Martin Bjarklev, Søndertoften 115, 2630 Taastrup

Tlf 43 99 17 52

E-mail: Bjarklev@post6.tele.dk

Der gives besked ved aflysning

01.11.1997 kl.13-17

Fra idé til virkelighed. Hvordan laver jeg en slægtsbog - sådan helt fra bunden?

Med computeren som hjælpemiddel har langt flere fået mulighed for at afslutte deres slægtsforskningsstudier i form af slægtsbøger. Men hvordan gør man - hvordan overfører man data til et tekstbehandlingsprogram, hvordan redigerer man osv. En eftermiddag, hvor en række eksperter på forskellige områder vil give deres bud på løsningsmuligheder.

13.12.1997 kl. 13-17

Gedcom

Gedcom er næsten uundværligt - men giver ofte anledning til en række praktiske vanskeligheder.

Der vil blive givet en generel introduktion til de vigtigste problemer omkring Gedcom, og der vil blive forsøgt afviklet en række „praktiske øvelser“.

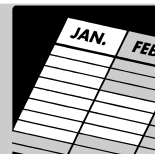
1997

Afbud til møder

Der til tider meget stor pres på tilmeldingerne til møderne og vi beder derfor alle om at melde afbud, hvis man bliver forhindret i at komme til et møde, hvortil man har meldt sig. Det giver planlæggerne en mulighed for at rydde lidt op på ventelisterne. Ydermere har bestyrelsen nu besluttet, at give nye medlemmer fortrinsret til de pladser, der bliver ledige ved afbud. Nye medlemmer, der er indmeldt i løbet af året, har ofte vanskeligt ved at komme med til møderne, fordi de ikke var med, da tilmeldingerne åbnede ved sæsonstart.

Så derfor gør en god gerning - meld afbud, hvis du bliver forhindret !

Kalenderen

Møder på Sjælland

11.11.1997 kl. 19-22

Grønnegades Kaserne Næstved

I samarbejde med Slægtshistorisk Forening for Sydsjælland arrangerer DIS møde i Næstved.

Slægtsforskning og EDB.

Hvordan vælger jeg program, hvilke programmer findes der overhovedet m.m. Der bliver også praktisk demonstration af programmer.

Nærmere oplysning til DIS eller

Henning Ballegaard, Tlf. 53 72 95 24

12.11.1997 kl. 19-22

Holbæk bibliotek, Nygade 9-11, 4300 Holbæk.

I samarbejde med Slægtshistorisk Forening for Vestsjælland arrangerer DIS møde i Holbæk.

Databehandling i slægtsforskning.

Hvordan vælger jeg program, hvilke programmer findes der overhovedet m.m.? Der bliver også praktisk demonstration af programmer.

Nærmere oplysning hos DIS eller

Bjarne Petersen, Wessels Have 4, 4300 Holbæk Tlf. 59 44 12 40

Møder i Jylland

08.11.1997 kl. 10-16

Aflyst pga. manglende tilmelding !

Vi besøgte Dansk Udvandrer Arkiv i Ålborg, hvor arkivets leder Henning Bender fortæller os om arkivet, og hvilke muligheder der er for os slægtsforskere at finde oplysninger om de personer, der er udvandret.

Mødested: Arkivgade 4 - Aalborg

Tilmelding: Bent Pilgaard - Tlf. 86 67 55 12

15.11.1997 kl. 13.30-16.00 Flensborg

Besøg på arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig.

Arkivets leder, Lars N. Henningsen viser rundt og demonstrerer arkivets slægtshistoriske materiale og hjælpemidler.

Mødested: Norderstrasse 59-Flensborg

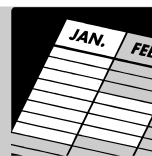
Mødet afholdes i samarbejde med Slægtshistorisk Forening Sønderjylland.

Husk passet !

Tilmelding: Ole Jensen Tlf. 74 45 02 35

1997

Kalenderen

24.1.1998 kl. 10.30-17.00

Leif Dehnits, Århus Lokalhistoriske Arkiv, indleder mødet med et foredrag om de muligheder, der er for at søge (lokalt Århus) på folketællingerne, der er lagt ind på internettet.

Jens V. Nielsen og Knud Aagaard demonstrerer nogle af de muligheder, der er for at opbygge sin hjemmeside til brug på internettet. Der vises bl.a. opbygningen af en bunden opgave, hvorefter ordet er frit.

Mødested: Åby Bibliotek, Ludvig Freibergsvej 7, Åbyhøj.

Medbring selv frokost, øl og vand kan købes.

Tilmelding: Bent Pilgaard - Tlf. 86 67 55 12

Bemærk begrænset deltagerantal.

7.3.1998 kl. 10.30-17.00

Formanden for Slægtshistorisk Forening, Århus Tove Glud Rasmussen indleder mødet med et foredrag om etik i slægtsforskning og lægger op til debat.

Ole Jensen demonstrerer brugen af scanner og hvilke muligheder der er med billede- og OCR-scanning.

Mødested: Åby bibliotek, Ludvig Freibergsvej 7, Åbyhøj.

Medbring selv frokost, øl og vand kan købes.

Tilmelding: Bent Pilgaard - Tlf. 86 67 55 12

Bemærk begrænset deltagerantal.

Møder på Fyn

20.11.1997 kl. 19.00-21.00

Aftenmøde på Landsarkivet for Fyn, Jernbanegade 36, Odense
Udskrivningsvæsenet og lægdsruller gennem tiderne

Tilmelding senest 12. november 1997 til:

Jørgen Rasmussen

Erik Skeels Vej 24A

5700 Svendborg

Tlf 62 22 98 34

E-mail: svant@inform-bbs.dk

1997

Tre moderne slægtsprogrammer

Af Erik Helmer Nielsen

Et slægtsprogram skal efter min mening være i stand til på en bekvem måde at gengive min familie og dens personers levnedsløb i alle detaljer.

Dette krav løses af de moderne programmer, som hører til gruppen af begivenhedsorienterede programmer. Disse programmer beskriver en persons levnedsløb gennem begivenheder. Begivenhederne kan væl-

ges frit for hver enkelt person og man er ikke som i ældre programmer begrænset til fødsel, død, vielse og nogle få faste supplerende begivenheder.

Programmerne vil også have udførlige noter til alle begivenheder samt detaljerede kildehenvisninger.

Et godt program skal have et varieret udvalg af rapporter. Det skal kunne præsentere slægts-

oplysningerne som en læselig slægtshistorie og ikke blot som lister og skemaer.

Jeg vil omtale tre sådanne programmer, som jeg synes er værd at kende. Det er selvfølgelig Windows programmer, deres priser er yderst forskellige, fra 130 \$ ned til 30 \$, men de tilfredsstillende alle tre mine grundlæggende ønsker til et godt slægtsprogram.

TMG er et af de største slægtsprogrammer på markedet. Det er et dyrt

The Master Genealogist (TMG)

The screenshot shows the 'Person View' for Hans Larsen (1). The main table lists events with columns for Type, Date, Name/Place, and Age. A 'Flag' column is on the right. Below the table, there are buttons for 'Reference', 'Father', and 'Mother', and a status bar at the bottom.

Type	Date	Name/Place	Age	Flag
Birth	16 May 1842	Vestergade 167, Skanderborg		SEX M
Christning	30 May 1842	Skanderborg købstad	0	LIVING N
Census	1845	Skanderborg	~3	BIRTHORDER ?
Occupation	1860	Snedker	~18	MULTIBIRTH ?
Residence	1860	Vindblæs sogn	~18	ADOPTED ?
Name-Var	1865	Hans Snedker	~23	ANCE_INT ?
Occupation	1870	Handelsmand	~28	DESC_INT ?
Son-Nat	02 Feb 1870	Søren Hansen (5); Vindblæs sogn	27	
Marriage	02 Nov 1870	Birthe Olsen (2); Vindblæs sogn	28	
Son-Nat	07 Apr 1872	Lars Hansen (10); Vindblæs sogn	29	
Dau-Nat	11 Nov 1874	Maren Larsen (11); Vindblæs sogn	32	
Death	18 Dec 1892	Vindblæs sogn	50	

Reference: (Deceased @ 50 years) Children: 3

Father: Olav Larsen (12) (1815-)

Mother: Hete Dirchsatter (13) (1815-)

Double click on the tag label to edit this tag

Ins Num 5:36:24 pm

program som koster 130 \$ + porto og moms. TMG er et meget omfattende program, og det har næsten ingen begrænsninger, hverken hvad angår de oplysninger, det kan rumme, eller hvad angår rapporter og udskrifter.

Det er et rent amerikansk program, og alt foregår derfor på engelsk.

Skærbilleder

Hovedskærbilledet er et personskema og programmet er da også i modsætning til de fleste andre programmer personcentreret. To andre billeder viser dels familiens struktur og dels slægten i form af en anetavle. Skift mellem de tre billeder sker med blafrende skærbilleder og føles langsomt.

Personskemaet giver adgang til samtlige oplysninger om den pågældende person og det virker umiddelbart overvældende og uoverskueligt.

Indtastninger

Indtastning af en ny person sker ved at vælge personens familieskab med probanden. Hvis det er en søn eller datter skal man først vælge moderen og dernæst om det er en kendt person eller en ny person, i sidste fald indtastes navn og fødsel i et særligt indtastningsskema. Først derefter kommer vi frem til den nye persons personskema og kan indtaste yderligere oplysninger i form af begivenheder.

Til hver begivenhed hører et stort ubegrænset memofelt. Det skal dog også bruges til småting, som f.eks. en persons beskæftigelse. Systemet for kildehenvisninger er omfattende og kompliceret. Det er ikke muligt at indtaste en kilde før den er oprettet i en "Master Source List". Der er også et felt til såkaldte "Witnesses", det kan bruges til faddere til en dåb eller forlovere til et bryllup. En sådan "Witness" kan dog ikke oprettes uden at vedkommende i forvejen er

oprettet som en person i programmet.

Indtastning af nye personer er tidskrævende og medfører mange blafrende og irriterende skift mellem forskellige skærbilleder.

Rettelser

Rettelse eller ændring af slægtsforbindelser er en ting man ofte har brug for, men TMG's ellers omfattende brugsanvisning nævner det ikke direkte med eet eneste ord. Det kan selvfølgelig som alt andet i TMG lade sig gøre på en eller anden måde, men umiddelbart let og indlysende er det ikke.

Man kommer nemt til at indtaste samme person to gange, da programmet ikke advarer mod dette. Det at slette en person er også, måske med vilje, gjort ret så vanskeligt.

Skift

Skift fra en person til en anden kan for den nære families vedkommende ske fra et af de tre hovedskærbilleder.

Andre personer skal opsøges i en såkaldt "Picklist". Den viser personernes navn, fødsel og dødsdag. Hvis man har 20 aner, der alle hedder Peder Hansen og man ikke kan huske de præcise datoer, så er det besværligt at finde frem til den rigtige mand.

Der er kun mulighed for et enkelt såkaldt bogmærke til at markere en bestemt person.

Udskrifter

TMG har overvældende mange muligheder for udskrifter.

Der er mange typer rapporter og brugeren kan selv tilpasse indholdet af dem på alle mulige måder. Alle rapporter kan vises på skærmen. TMG er beregnet på at overføre rapporterne til et tekstbehandlingsprogram, således at brugeren efter ønske kan efterredigere dem.

Det tager sin tid, men så kan man også få en udskrift der ser ud nøjagtig som man ønsker den. Det er muligt at sende en udskrift direkte til printerens, men erfarne TMG brugere vil nok kun bruge denne mulighed til udskrift af kladder.

TMG's rapporter er umiddelbart på engelsk og ikke på dansk. TMG er dog så fleksibel, at den med lidt indsats kan sættes op til at skrive almindelige standard udtryk ud på dansk, f.eks. kan "was born" ændres til dansk "blev født". Resten af den engelske tekst i rapporterne må den tålmodige bruger så oversætte i tekstbehandlingsprogrammet for at opnå en fuldstændig dansk rapport.

Hvordan erhverve ?

The Master Genealogist er et købe-program, som leveres af firmaet: Wholly Genes Inc.
6868 Ducketts Lane
Elk Ridge
Maryland 21227
USA

Internetadresse:

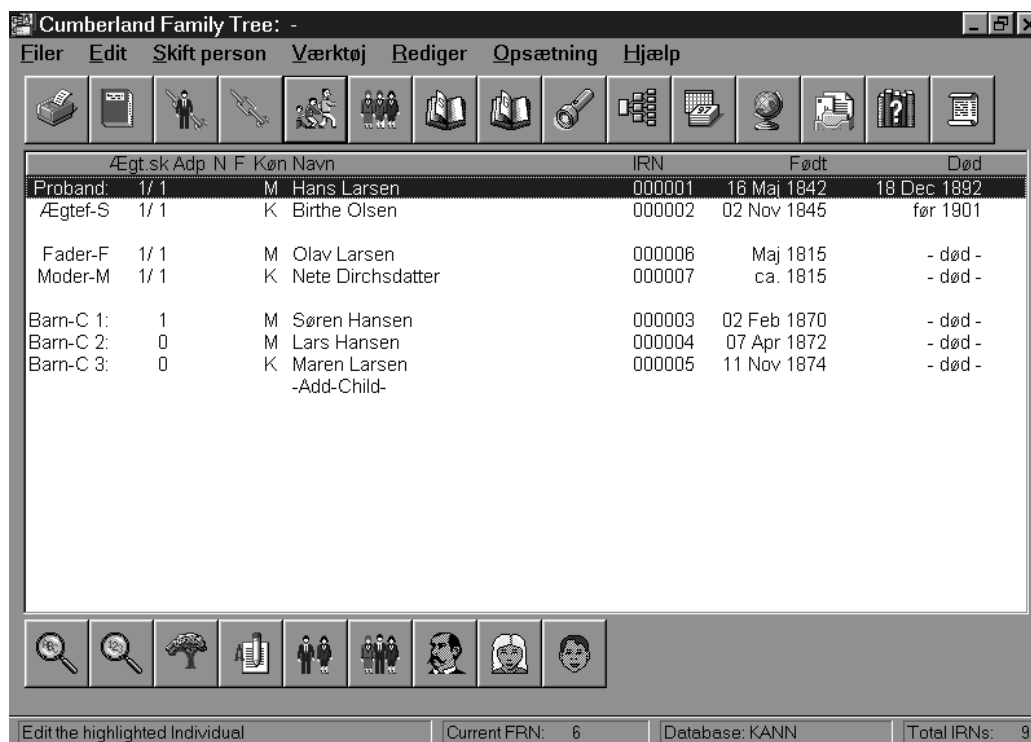
<http://www.WhollyGenes.com>

Man er henvist til at købe programmet før man kan afprøve det.

Der findes en såkaldt demo af programmet, men denne demo er kun en reklamefilm. Den giver en professionel og indbydende præsentation af programmet, men ikke nogen fornemmelse af hvordan det er at arbejde med det i praksis.

Cumberland Family Tree (CFT)

CFT findes i en version for Windows 3.1 og i en ren 32 Bit version for Windows 95/NT.

Det er et program i mellemprisklassen som koster 50 - 64 \$.

CFT er et internationalt program som dækker mange sprog. Alle rapporter og hovedskærbillederne findes på dansk. Beskrivelsen er kun på engelsk.

Skærbilleder

CFT er på traditionel vis baseret på familiestrukturer. Det deler i modsætning til TMG sine oplysninger op på flere skærbilleder, som så til gengæld bliver enklere og mere overskuelige.

Første skærbillede er et familieskema. Det bruges til at navigere rundt i familien og til at indtaste nye familiemedlemmer.

Næste billede er et personskeam, som viser personens data i form af begivenheder.

Tredie billede er et begivenhedsskema. Det rummer detaljerne om den enkelte begivenhed for den pågældende person.

Indtastninger

Nye personer indtastes ved at pege på det felt i familieskemaet, hvor personen hører hjemme og taste <Enter>.

Billedet skifter så til personskemaet, hvor man indtaster personens køn, navn og vælger de begivenheder man ønsker. Programmet advarer hvis navnet er kendt. Når man peger på en begivenhed og taster <Enter> skiftes der til begivenhedsskemaet, hvor man indtaster dato, sted, supplerende data, noter og kildehenvisning for denne begivenhed.

Notefeltet har op til 32000 tegn for hver eneste begivenhed. Til kildehenvisninger er et tekstfelt til rådighed på 5000 tegn. Derudover kan der laves henvisning til et kilde-dokument af vilkårlig størrelse, evt. et scannet billede.

Skift mellem skærbillederne sker hurtigt og let med <Enter> og <ESC>.

Rettelser

Slægtsforbindelser rettes eller ændres ved hjælp af et menupunkt, der hedder "Ret slægtsforbindelse". Herved kan man let tilknytte en person, fjerne en person eller flytte en person til og fra et givet familieforhold og derved rette fejl og mangler i slægtsforholdene.

Skift

Skift fra en proband til en anden sker fra familieskemaet. I selve ske-

maet skifter man mellem de nære familiemedlemmer. Ved at kalde en anetavle frem kan man se probandens aner og skifte til en af dem.

Gennem en navneliste over alle personer kan man springe til en vilkårlig person. Navnelisten viser personens navn og både fødselsdato og fødested. Den giver derfor en god hjælp til at finde den ønskede person. Der kan indlægges op til 10 bogmærker på personer man gerne vil kalde hurtigt frem.

Udskrifter

CFT har et udvalg på ca. 30 rapporter, som alle fås på Dansk. De vigtigste er to slægtshistorier, en for

probandens forfædre og en for hans efterkommere.

CFT kan derudover opbygge en komplet slægtsbog med frit valg af rapporter, dokumenter og billeder, med indholdsfortegnelse, register og oversigt over kildehenvisninger.

Rapporterne præsenterer sig pænt, men deres format og skrifttype ligger fast. Indholdet i rapporterne kan tilpasses i begrænset omfang. Udskrift af "følsomme" oplysninger for bestemte personer kan undgås ved at markere dem på begivenhedsskærmen.

Rapporterne kan vises på skærmen og de bliver skrevet direkte ud til printeren.

Hvorledes erhverve

Cumberland Family Tree er et Sharewareprogram, som kan afprøves frit med alle funktioner i 45 dage før det skal registreres. Det fås fra firmaet:

Cumberland Family Software
385 Idaho Springs Road
Clarksville
TN37043

USA

Internet hjemmeside:

<http://www.cf-software.com>.

Family Origins (FO)

FO er et program i den lave pris-klasse, selve programmet koster kun 29 \$, men dets ydeevne er udmærket og det giver god valuta for pengene. Det er et rent engelsk sproget program.

Skærbilleder

Programmet er familiecentreret med to ligeværdige hovedskærme, dels en familieskærm og dels en anetavle. Det er begge to enkle og overskuelige skærme.

Indtastninger

En ny person kan knyttes til en vilkårlig person på skærmen. Den nye person kan være et barn, en ægtefælle eller forældre. Man skal først vælge om personen er kendt eller ny.

I sidste tilfælde udfylder man et skema med køn og navn samt fødsel og evt. død. Derefter skifter programmet til et personschema, hvor man indtaster yderligere begivenheder sammen med deres noter og kildehenvisninger. Noterne kan være på 30.000 tegn. Systemet for

kildehenvisninger er godt udbygget og brugervenligt. For hver eneste begivenhed kan der refereres til et stort antal forskellige kilder og der kan for hver kildehenvisning notes yderligere detaljer, som f.eks. sidehenvisninger eller citater.

Rettelser

Fejl i en slægtsforbindelse rettes ved først at fjerne personen fra familien og derefter tilknytte den igen i den rigtige sammenhæng. Det kræver forskellige menukald, men fungerer udmærket. Det er let at slette en person helt fra databasen.

Skift

På begge hovedskærme kan man forskyde familie billederne både fremad og bagud i slægten og derefter skifte til en anden person i den nære slægt.

Andre personer må opsøges på en liste der viser alle personers navne. Man kan kun se oplysninger for een person ad gangen. Det kan derfor tage lidt tid at finde frem til den rigtige person. Fra denne simple liste

kan man imidlertid gå videre til en avanceret global søgning. Med den kan man på en elegant og brugervenlig måde søge på op til 5 forskellige oplysninger i alle mulige forskellige kombinationer og kriterier.

Udskrifter

FO har ikke så mange forskellige rapporter, men alle de vigtigste er med.

Der er to gode slægtsrapporter, som består af en slægtshistorie over enten forfædre eller efterkommere. De normale rapporter har et fast format og brugeren kan kun påvirke indholdet i begrænset omfang. Programmet giver også brugeren en mulighed for at definere et personschema med frit valgte oplysninger og opstilling. Alle rapporter kan ses på skærmen og de kan enten skrives direkte ud på printeren eller sendes til en såkaldt RTF fil, som kan efterredigeres af de fleste tekstbehandlingsprogrammer. Rapporterne er alle på engelsk.

Hvorledes erhverve

Family Origins er et købeprogram som er udviklet af firmaet Parsons Technology,

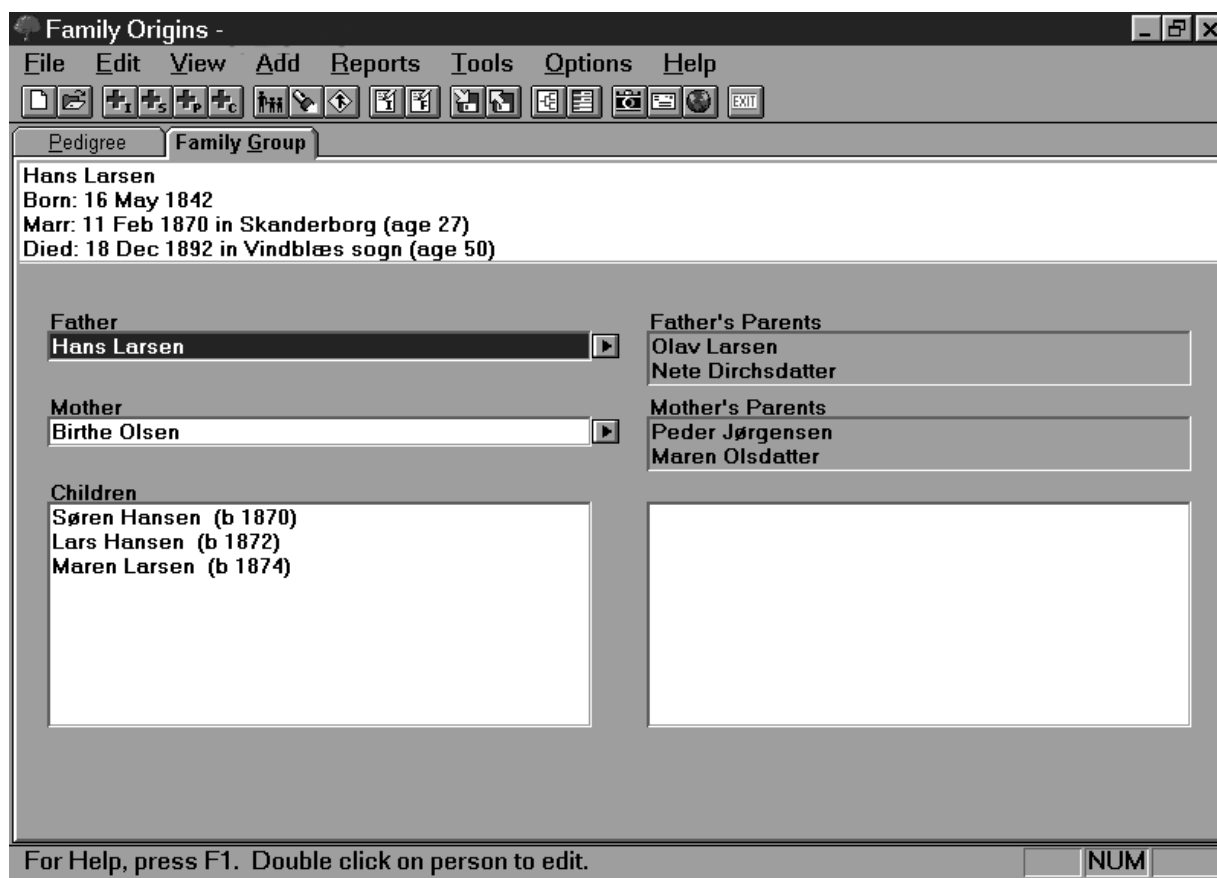
Internet hjemmeside:
<http://www.parsonstech.com>

Det oplyses at programmet fornylig er købt af firmaet:

Brøderbund
 P.O. Box 6125
 Novato
 CA 94948-6125
 USA
 hjemmeside <http://www.broder.com>.
 Programmet findes i en fri demo-version. Denne version er begrænset til 50 personer, men den gør god fyldest ved at gøre det muligt at af-

prøve programmet inden man beslutter sig for køb.

Erik Helmer Nielsen
 Hedager 51
 2670 Greve
 Tlf. 43 90 21 57

FamDex brugerklub

Brugerklubben holder årsmøde lørdag, den 4. oktober 1997 fra kl. 10.00 på Odense Rådhus, hvor hovedemnet bliver: Slægtsbogen. FamDex har nu så mange valgmuligheder, at hver enkelt slægtsbog kan få sit eget præg, og det bliver spændende at blive inspireret af, hvordan andre løser opgaven: at udarbejde en slægtsbog. Det er vel det, slægtsforskere allerhelst vil - og ikke nøjes med at registrere data.

Derudover vil FamDex nyhederne blive præsenteret. Testgruppen har afprøvet det nye kortmodul, hvor man kan se slægtens bevægelse i Danmark, og det lover godt. Grundlaget for kortmodulet er brugerklubbens kirkebase, som nu omfatter omkring 1.000 kirker.

Der vil blive lejlighed til at afprøve FamDex programmets mange

muligheder - og udveksle erfaringer med andre brugere. Den officielle „generalforsamling“ skal naturligvis også afholdes.

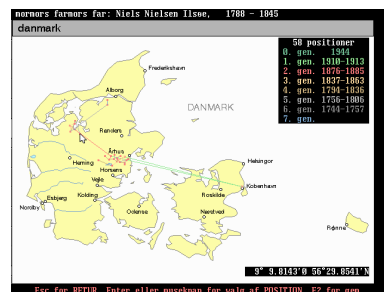
Medlemmerne af FamDex Brugerklub vil modtage detaljeret information herom i det sædvanlige nyhedsbrev.

Kontaktpersoner:

Finn Hyldmar
Tlf. 43 45 28 23

J. Christian Nielsen
Tlf. 66 17 38 20

Karl-Heinz Hansen
Tlf. 74 62 10 87

Vedr. Ancestral Quest 2.0

En kommentar

Af Pia Sørensen

Jeg kender ikke noget til omtalte program, så dermed ikke være sagt, at det er dårligt.

Det der falder mig i øjnene, er at det hele er på engelsk og selvom jeg ikke har problemer med dette sprog, undtagen når der bliver for mange fagudtryk, hvilket der jo nemt bliver i sådan et program, så findes der et dansk program der kan det samme.

Winfam 4.0 kan hente billeder, lyd, videoklip m.m. som er understøttet af OLE ind.

Jeg har ikke selv brugt Winfam så meget endnu, men anetavler og efterslægtstavler med billeder på,

det har jeg da fået afprøvet og det fungerer udmærket.

Video- og lydclip, det kan jeg slet ikke overskue endnu, jeg har rigeligt med at få samlet data og billeder sammen.

Pia Sørensen
Frejasvej 158
7620 Lemvig
tlf. 97 81 07 62

Om at gå i vandet

Af Steen Thomsen

Næh, det her handler hverken om badeliv eller svømmehaller, men om hvor let man som slægtsforsker kan tage fejl. Der er uhyggeligt mange muligheder, som jeg her vil illustrere med en stribe eksempler af egen avl.

Familielegenden

Vi har alle i familien nogle beretninger eller legender om forfædre og i reglen består de af en kerne, der er til at stole på, og noget fejlhusket eller tildigtet som ikke stemmer. Desværre er det ikke til at se hvad der er hvad, så her kan man sagtens gå i vandet.

Et eksempel: Jeg udveksler arbejde med en svensk. Udgangspunktet var et billede, hvorpå hans farmor havde skrevet: „Kaptajn Thomsen i København som druknede 1807 under Englandskrigen. Han var gift med frk von der Rosen Gunnerus, datter af en stiftamtmand i Bergen. “Kollegaen havde desuden datterens navn Regine, og han havde fundet konens fornavn Cecilie Birgitte. Hun skulle efter skipperens død være gift med købmand Bolt, som senere giftede sig med datterens svigerinde Nordemann/rmann. Jovist en kompliceret affære, men med så sjældne navne skulle det jo være en smal sag - troede jeg.

Jeg gik igang, men der var ingen skifter 1807 efter en skipper Thomsen. Der var nogen sømænd, men de viste sig at være døde uden arvinger. Så fandt jeg datterens skifte, og fik mistanke om at navnet skulle læses ThoRsen, ikke ThoMsen. Igang med 1807-skifterne igen, men

sømændene Thorsen havde heller ingen børn.

Samtidigt viste det sig, at Cecilie Birgitte Gunnerus (uden Rosen) døde som enke efter kommerce-sekretær Barch (ikke købmand Bolt), men de var nu gift i 1807, så det kunne stadig hænge sammen. Desværre var vielsen tidligt i 1807, og hun var frøken, ikke enke.

Ydermere var Thorsen ikke til at finde i copulationsprotokollen, så efter et par ugers arbejde var jeg godt træt af den familie, hvorfor pokker skulle de gemme sig sådan?

Så gik jeg igang med kirkebogs-registrene og vejviseren og så begyndte der at komme facon på det:
 Ö Skipper Thomsen forvandlede til købmand Peter Thorsen

Ö han døde tilsyneladende i 1807, måske af en engelsk bombe.

Ö Cecilie Birgitte von Rosen Gunnerus forvandlede til sin halv-søster Johanne Ernestine Gunnerus

Ö sekretær Barch var sådan set god nok, han kom bare ikke sagen ved

Ö købmand Bolt blev til bager-svend BolDt

Ö men det stemte at han var gift 2' gang med sin stedddatters svigerinde Wendela Nodermann.

Det forbistrede i sagen var altså, at jeg havde valgt at gå ud fra præcis de oplysninger, der ikke stemte, så derfor gik jeg i vandet med et plask.

Fra min egen familie har jeg et par helt tilsvarende eksempler: Jeg havde en legende om nogle islandske Thomsen'er, der udvandrede til Seattle i Amerika. Jeg undrede mig over, hvad de skulle helt ovre på USAs nordvestkyst, der var dog en del steder, der var nærmere. Det viste sig da også at de drog til Saskatchewan i Canada, hvor der var en islandsk koloni.

Om mine forfædre Lever i København vidste min farfar at berette, at de nok var indvandrede Huguenotter, og altså fra Frankrig. Vist var de indvandrere, men jeg fandt dem i Skt Petri tyske menighed under navnet Lewer.

IGI og andre registre

IGI = International Genealogic Index er et kæmperegister over fødsel og dåb, som mormonerne har opbygget. I Slægt og Data 1995.1 tog jeg den islandske udgave ved vinge-benet, for der var mange urimelige fejl i den, blandt andet fordi den er lavet af folk som ikke kender spor til sproget.

IGI er lavet af almindelige mennesker som dig og mig, så selvfølgelig er der fejl i det. Man kan kun beklage at mormonerne ikke har en 'vrager' eller anden vurderingsmand ved indgangen til IGI.

Det danske IGI kender jeg ikke så nøje, men det gav mig en tur i vandet. Min mormorfar Johan Lorentz Petersen skulle være født i 1819, og hans dåb fandt jeg i IGI. Hans navn er såpas ualmindeligt, at der ikke kunne være meget tvivl. Faderen

hed Peter Christensen, og moderen Bine Harup Spring.

Både Harup og Spring er meget sjældne navne i København, og dobbelt-efternavn allerede før 1800 er meget meget sjældent.

Jeg slog dåben efter i kirkebogen (hvad man altid bør gøre når man benytter registre), og han var født 5. marts og døbt 18. april i Trinitatis. Moderen hed Bine Harup Spring 29, de 29 kunne så være hendes alder. Bine og Harup var med latinske bogstaver, mens Spring var med gotiske. Ved at kigge lidt op og ned ad siden, blev det klart at denne præst ikke skrev ældre, men derimod adresser: De boede i Springgaden 29!

Plask sagde det, og jeg måtte skrive nok en gang til ham, der kendte familien Spring i Flensburg, og afblæse hans undersøgelser.

Senere fandt jeg Johan Lorentz' borgerskab i København, og der stod han med fødselsdag 29 april. Det stemte jo nogenlunde, og man kan vel ikke regne så nøje med fødselsdage i borgerskabsprotokollen.

I FT 1845 havde han sin mor boende hos sig, og nu hed hun Thønnesen. Altså måtte Bine være død og Peter have giftet sig igen.

Først da jeg fik en fjern onkels stamtavle ind ad døren, blev det klart, at jeg var gået i vandet igen! Min Johan Lorentz er født 29. april og døbt 16. juni i Garnisons. Altså to enslydende drenge med mindre end 2 måneders mellemrum, og de er ikke engang i familie!

Selv præsten kan tage fejl

Når man skal tørre sig efter sådan en vandgang, så luner det altid lidt at tænke på, at selv præsten kan tage fejl, når han skriver kirkebogen. (Egen lykke er godt, men andres ulykke er nu ikke at foragte). Den alder præsten opgiver på de gamle han begraver, skal ofte tages med et gran salt - eller en hel håndfuld.

Min ane Cathrin Marie Bjørns begravnes i Ullerup i Sønderjylland i december 1786 med en alder på 49 år 10 mdr. Hun skulle altså være født ca feb 1737. I samme sogn ses hun døbt marts 1736, så der er vel ikke meget at være i tvivl om.

Men et nærmere studium af barnedåb'er (jamen hvad hedder dåb i flertal?) viste, at en ny Cathrin Marie døbes af de samme forældre i mar 1743, altså 6 år senere. Vel, to søskende med samme navn kan forekomme, men det er sjældent i Danmark.

Oftest er forklaringen den, at den første er død, og næste barn af samme køn skal da have navnet ifølge opkaldereglerne. Jeg ledte grundigt, begravelsen var der ikke, men jeg fandt kun een Cathrin Marie gift, så hun har kun været 43 år 9 mdr da hun blev begravet.

Når præsten går i vandet, kan det skyldes, at han har kigget i kirkebogen - og kigget forkert, dvs ikke fundet hendes rigtige dåb i 1743. Teorien bestyrkes af, at hendes børn opregnes ved begravelsen, men nr 5 Hans er lige begravet for knapt en måned siden. Ergo: præsten var ikke så omhyggelig, velkommen i det våde!

Fælder

Somme tider opdager man hurtigt at man er ved at gå i vandet.

I København har jeg en ane Barbara Juul (1767 - 1822). I Olsens registre til vielser fandt jeg hendes 2' mand skipper Johan Jørgen Thrane gift 4 gange. Det så jo voldsomt ud, kernerne kunne faktisk dårligt nå at dø så hurtigt, og Barbara levede længe nok til at det lignede bigami.

Ved en af vielserne blev det ganske klart: Skipper Johan Jørgen Thrane i Bredgade 169 bliver gift,

og forlover er skipper Johan Jørgen Thrane i Bredgade 169. Plask Hr pastor!

Man kan jo ikke være sin egen forlover, og vejviseren afslørede da også at den anden boede i St. Kongensgade.

Bare for at se om jeg var vågen, havde skæbnen maget det så, at Barbaras 1' mand også havde en dobbeltgænger! Skipper Hans Thønnesen fås i to udgaver: En i Bredgade (fra Bornholm), og en på Christianshavn (af hollandsk afstamning). De er altså ikke i familie, men Thrane'rne er begge fra Bornholm, og antageligt fætre.

I Rinckenæs i Sønderjylland ledte jeg efter min ane Hans Schütt, og ham fandt jeg hurtigt. Men også her var jeg ved at gå i vandet, og der måtte et større udredningsarbejde til for at adskille tre fætre Hans Schütt, alle opkaldt efter samme farfar.

Statistik

I Slægt og Data 1996.2 har Erik Helmer Nielsen en artikel om statistik.

Her skriver han, at hvis et navn er tilstrækkelig sjældent på egnen, kan man være ret sikker på at have fundet den rigtige person, når man møder navnet i kirkebogen.

Her vil jeg godt indskyde en advarsel mod at gå i vandet.

Min Johan Lorentz Petersen i København er eet mod-eksempel, mine bornholmske skippere Johan Jørgen Thrane et andet, og mine Hans Schütt'er i Rinckenæs et tredje.

I alle 3 tilfælde en navnene såpas ualmindelige, at almindelig statistik vil sige, at jeg har fundet den rette, når jeg finder den første, som Helmer beskriver.

Jamen hvad er der galt, kan man ikke stole på statistik mere? Er det da rigtigt at der er 3 slags løgn: Sort løgn, hvid løgn og så statistik. Den

forklaring er for forsimplet, men der er to problemer. For det første skal man kende sit univers, før man kan lave statistik. Som Helmer klart skriver: Den går kun, hvis man kender sin kirkebog ordentligt, og kan stå inde for at navnet ER sjældent. Men mine eksempler viser, at det ikke er nok, og det andet problem er, at statistikkens formler tager udgangspunkt i, at ting er nogenlunde jævnt fordelt og uafhængige.

Det er navne absolut ikke - takket være opkalde-reglerne. Lad os lige repetere dem:

Grundregler:

- Ö Første søn efter sin farfar
- Ö Anden søn efter sin morfar
- Ö Første datter efter sin mormor
- Ö Anden datter efter sin farmor
- Ö Derefter kan man opkalde efter onkler/tanter og grand-ditto, og hvem der ellers har gjort een noget godt.

Særregler med højere prioritet:

- Ö Når et barn dør, opkaldes det næste (af samme køn), så navnet lever videre
- Ö I andet ægteskab opkaldes første barn (af rette køn) efter den afdøde første ægtefælle

Opkaldereglerne blev jo fulgt temmelig strikt, så i almindelighed må man regne med, at når der findes een person med et givet navn, så findes der også flere, og netop på samme tid og sted.

Også selvom det iøvrigt er et meget sjældent navn. Og hvis ikke det er opkaldelse efter bedsteforældrene, så kan det være efter præstens kone eller herremanden eller en anden der skulle slikkes lidt op ad ryggen.

For eksempel i Ullerup nær Sønderborg i 1700-tallet. Her er Anna Eleonora pludselig en massebetegnelse i en enkelt generation.

Ligeså har jeg i Rinkenæs i begyndelsen af 1700-tallet set adskillige piger ved navn Ulrica Anthonett, og endda en dreng Ulrich Anthon. Om de er opkaldt efter herredsfogedens kone eller hun også er opkaldt efter een endnu højere på strå, det ved jeg ikke, men een ting ved jeg: Her er rige muligheder for at gå i vandet.

Morale

Moralen af denne historie skal være, at man kigger grundigt i kildematerialet: Hvordan er kirkebogen generelt ført?

Forekommer samme navn på denne tid? Er jeg sikker på at der ikke er en yngre søskende med samme navn?

Og er man blot en smule i tvivl, skal man huske at notere det i sit materiale, så andre kan se hvad der er forholdsvis klippefast, og hvor der kan være mere arbejde at gøre.

En anden tommelfingerregel er at sætte et anslået fødselsår på sine personer, straks man opretter dem. En generation er på ca 35 år, så i de fleste tilfælde er det ret let at gøre.

Og det tjener til at man ikke får forvekslet fætre (mine Thrane'r er 28 år fra hinanden) eller farfar og sønnesøn med samme navn.

Ifølge Georg Agerby kan der i ældre stamtavler findes mange forvekslinger, som let afsløres med denne simple teknik.

Og så for al del: Præcise kildehenvisninger, så man selv (og andre) kan se, hvad teorierne er bygget på, og hvor meget der skal revideres når de ikke holder.

I USA har de introduceret et nyt slogan: Say NO to junk genealogy, dvs: sig nej til slægtstavler uden kilder!

Denne grundighed skal nu ikke tage al fornøjelsen fra een. Der står jo skrevet: Errare humanum est, dvs det er menneskeligt at fejle.

Så man må jo huske at leve med både egne og andres fejl.

Piet Hein har formuleret:

*Ingenting af evigt værd
laves uden viskelæ'r*

Som pigen sagde: Hellere komme galt afsted, end slet ikke komme afsted.

Steen Thomsen
Frederikssundvej 128 H st-th
2700 Brønshøj
Tlf. 38 80 02 02

Artikler modtager vi gerne...

Når I sender artikler til Slægt & Data jubler vi alle, for så kommer der spændende nyt i næste blad også.

Men det vil gøre det hele meget lettere, hvis artiklerne er på en diskette - ligegyldig hvor små de så end er. Teksterne skal helst være gemt i et format, vi kan læse. Vi har adgang til flere tekstbehandlingsprogrammer, og kan derved behandle teksterne, men det går egentlig nemmest, hvis der ikke er pyntet for meget på teksten og den så kan sættes direkte ind i vores layout-program. Altså ingen fine undertregninger, kursiv eller fed. Alle disse specielle markeringer kan gå tabt eller de kan

blive forstået som noget helt andet ved indlæsningen i PageMaker, som Slægt & Data bliver sat op med. Artikler må gerne sendes til redaktøren over internettet og email-adressen er:
rud@post9.tele.dk

Deadline for artiklerne står på side 2 i hvert blad og bemærk endelig at redaktøren er flyttet for nylig, så brug den nye adresse:

Hanne Marie Rud
Thøger Larsens Allé 48
2750 Ballerup
Tlf 44 66 17 04

GRATIS annoncer Fra Medlem til Medlem

CD-ROM med folketællinger (fra DDA) købes

Mikrokort sælges: Seem sogn, Ribe amt 1815-1825; ialt 9 kort Kr. 70

Frede Haahr Nielsen
Tlf. 74 42 82 35 efter kl. 16

Microfiche-kortlæser kan afhentes.
Henv. Lindblom, Frederikssund, tlf.
47 38 37 38

Internet

Bestyrelsen er nu næsten alle på internettet, og I kan skrive til dem på følgende e-mail adresser:

DIS-Danmark	DIS@vip.cybercity.dk
Bent Pilgaard	dko8330@vip.cybercity.dk
Jens Verner Nielsen	jvn@post8.tele.dk
Martin Bjarklev	Bjarklev@post6.tele.dk
Ole Jensen	pt uden e-mail adresse
Jørgen Rasmussen	redder@get2net.dk
Erik Kann	erikkann@post7.tele.dk
Hanne Marie Rud	rud@post9.tele.dk

Debat om kildeindtastningsprojektet

Det ser voldsomt ud, men det er nu ikke så slemt endda.

I lang tid har der på nyhedsgruppen dk.historie.genealogi været ført en debat om DDA, kildeindtastningsprojektet og meget mere. Debatten har givet anledning til flere henvendelser til bestyrelsen, forslag til forbedringer mm.

På de næste sider bringes dels de indlæg, der er sendt til Slægt & Data til offentliggørelse, dels de svar disse indlæg har afstedkommet.

Indlæg fra Peter Chr. Jensen, Vejle

Forbemærkning

Det skal for god ordens skyld straks fastslås, at denne henvendelse er begrundet i et ønske om at gøre anvendeligheden af DDDs søgning i folketællinger og andet KIP-materiale så stor som muligt.

Den i det følgende fremførte kritik af DDD og dermed af DDAs foreløbige indsats skal ses i dette lys. DDA gør uden tvivl en fremragende indsats på sine øvrige virkeområder.

Foruden DDA selv er der imidlertid to andre grupper, der berøres af de dispositioner, DDA træffer/undlader at træffe, og som derfor føler det rimeligt og naturligt, at der lyttes til dem.

For det første er der den efterhånden store brugerkreds, som jeg selv tilhører. Man kan måske nok sige, at vi må tage det, vi får, og være glade til. På den anden side er meningen med at vedligeholde en web-side med søgemuligheder vel netop at betjene sådan nogle som os. Det bør ses som - og er ment som - en hjælp til DDA, når vi brugere - med udgangspunkt i egne behov og ar-

bejdsmetoder - vurderer DDAs tilbud.

For det andet er der de frivillige, der for egen tid og regning har bidraget med disse værdifulde data gennem KIP. En beundringsværdig indsats, der som sin vigtigste bevæggrund vel har at sikre disse datas tilgængelighed for så mange som muligt. Denne gruppe må have et stort ord at skulle have sagt, når resultatet - den *faktiske* tilgængelighed - skal vurderes.

Da DIS må betragtes som den naturlige repræsentant for disse to gruppers interesser i disse spørgsmål, er denne henvendelse stilet til DIS's bestyrelse, i håbet om, at DIS vil kunne rejse spørgsmålene over for DDA med større vægt end den menige bruger.

Diskussionerne på usenet

I nyhedsgruppen d.historie.genealogi har der på det seneste udspillet sig et par diskussioner om DDA. Den første udløstes af frustration over dels lange søge-/svartider, dels gentagne og

langvarige nedbrud af DDAs server. Den seneste blev udløst, da undertegnede „postede“ en anmeldelse af DDAs nye format på søgeresultater.

Diskussionerne har haft deltagere fra begge grupper. Bortset fra en enkelt, som erklærer, at DDA/FT-søgemaskinen svarer til hans behov, er alle vurderinger negative i en eller anden grad. Flertallet finder, at det er unødigt ressourcekrævende og besværligt at søge i folketællingsdataene. Denne vurdering skærpes betydeligt efter DDAs ændring af format på søgeoutput.

Kritikken lyder særlig kraftigt fra de brugere, der gerne vil kunne hjemtage et helt sogn/FT-år på én gang. Det faktum, at søgeoutputtet nu består af 3-5% information og 95-97% fylde (mod tidligere ca. 25/75), afskærer i praksis de fleste fra at fortsætte med denne arbejdsmetode. Ikke kun af hensyn til telefonudgiften, der nu bliver 7 gange så stor som før, men af den simple grund, at en syv-dobling af datamængden er mere, end de har maskinkapacitet til.

Et andet, gennemgående træk er oplevelsen af, at det er meget svært at komme i dialog med DDA. Mange har henvendt sig pr. e-mail uden nogen sinde at få svar, andre har henvendt sig telefonisk, er blevet mødt med venlighed, men har savnet opfølgning på samtalen. Der er også udtrykt undren over, at DDA ikke bruger sine velbesøgte web-sider til at fortælle en smule om, hvad der sker bag kulisserne, hvilke nyheder der er kommet til på datasiden osv.

Blandt de oplysninger, mange savner, er en meddelelse om, hvornår de første kirkebøger kan tænkes at blive tilgængelige. Der er allerede afleveret en del materiale, og flere donorer har udtrykt deres undren både i nyhedsgruppen og direkte overfor undertegnede.

Nogle konkrete forslag og ønsker

Det synes rimeligt at sammenfatte diskussionen i følgende 4 punkter:

Bedre en- og to-vejs-kommunikation:

Der er et stærkt ønske om, at DDA i langt større omfang end i dag benytter sine Web-sider til at informere om bl.a. tilgang på datasiden, nuværende og planlagte aktiviteter samt nyhedsstof af interesse for regelmæssige brugere.

Desuden er der ønske om, at DDA systematisk besvarer henvendelser i stedet for at "glemme" dem. Begge ønsker rummer naturligvis ressourcspørgsmål, men en vis, minimal forbedring må kunne opnås for små midler.

Rettelse af fejl i databasen over folketællinger

Der er konstateret fejl, bl.a. i indtasterens brug af løbenummer i en række sogne.

Det gælder bl.a.: Middelsom herred: Bjerring (1870 og 1880), Hjermind (1870, 1890 og 1901), Mammen (1870, 1880 og 1890) og Hjorthede (1870) og Rinds herred: Skals (1787). I sidstnævnte er de samme poster gentaget indtil flere gange. Disse fejl bør opsøges og rettes, dels fordi de er meningsforstyrrende, dels fordi de strider mod de krav til datakvalitet i KIP-projektet, som DDA håndhæver.

Kirkebøger

Der er et stærkt ønske om, at de allerede indtastede kirkebøger snarest muligt gøres tilgængelige, gerne i "rå" form (se næste punkt).

Zip-filer

Debatten har vist, at der er flere forskellige måder at bruge folketællingsdata på. Nogle bruger DDA-søgemaskinen til at supplere de oplysninger, de i forvejen har om bestemte personer, andre har brug for overhovedet at finde personerne.

Nogle laver måske en søgning af førstnævnte type en gang hver anden måned, mens andre på ugentlig eller daglig basis er ude for at søge personer ud fra et minimum af oplysninger. I sidstnævnte tilfælde er det vigtigt at have materialet i en form, hvor man hurtigt kan "blade" frem og tilbage, lave fritekst- eller andre søgninger osv.

En række af disse muligheder er tilgængelige ved køb af CD-ROM'en men der er alligevel - ind i mellem to på hinanden følgende opdateringer - et behov for at kunne benytte de senest tilkomne data på denne måde.

Der ser ud til at være enighed om, at en ftp-service, hvor man kan hente pakkede eller "zip'ede" filer med

hele sogn eller herreder, er fuldt tilstrækkelig. Det er i denne forbindelse vigtigt, at filerne pakkes.

Undertegnede har gjort forsøg med at pakke filer fra CD-ROM'en med WinZip. Dette giver en reduktion til under 6% af den oprindelige størrelse (!) og altså en betydelig besparelse i tid og telefonregning. Hvis man af en eller anden grund ikke ønsker at oprette en ftp-service, kan en alternativ løsning være et program på serveren, der automatisk e-mailer en bestemt fil til brugeren efter at denne har "afgivet bestilling" på en Web-side.

Jeg står gerne til rådighed med nærmere oplysninger og uddybning af ideer, hvis det ønskes.

Da debatten, der danner baggrund for denne henvendelse, er foregået i fuld offentlighed, går jeg ud fra, at det hverken kan være DIS eller "sagen" til ulempe, at jeg af hensyn til de øvrige debattører "poster" dette brev på dk.historie.genealogi.

Peter Chr. ("PC") Jensen
erhvervspsykolog, programmør og amatørslægtsforsker

Liden Gunvers Vej 17
7100 Vejle
Tlf. 75 83 95 38

DIS-Danmarks svar til P.C. Jensen

Først en tak til P. C. Jensen for hans kritiske, positive henvendelse til DIS-bestyrelsen.

Det skal straks slås fast, at en sådan henvendelse altid vil blive behandlet seriøst i modsætningen til eventuelle diskussioner mellem ganske få personer et eller andet sted på nettet.

DIS-Danmark som forening og DIS-bestyrelse som personer føler sig ikke forpligtet til at blande sig i eventuelle sådanne diskussioner, men direkte henvendelser til foreningen vil blive taget op.

Som det fremgår af P. C. Jensens indlæg rejstes en række punkter i forbindelse med mulighed for at søge i DDAs database samt kommunikation med DDA. For at forstå sammenhængen skal følgende trækkes frem:

Fra starten, (foråret 1993) da den daværende bestyrelse fremkom med tanken om indtastning af materiale, blev der truffet en aftale med Dansk Data Arkiv i Odense om, at de modtog - registrerede og opbevarede materialet i takt med indleveringen.

Det indsamlede materiale blev herefter i samråd med donoren, stillet til rådighed for brugere efter skriftlig henvendelse om køb af disketter.

Dette var grundtanken bag projektet.

Udviklingen og omfanget af indleveret materiale er imidlertid gået betydelig hurtigere, end det kunne forudses.

Dette har lagt en stor administrativ byrde på DDA, så stor, at det

blev nødvendigt at søge tilskud ude fra bl.a. fra tipsmidlerne da udgifterne ikke kunne dækkes af det normale budget. DDA modtog støtte på ialt 569.000 kr.

Med udgangen af 1996 bortfaldt mod forventning dette ekstra tilskud til projektet, hvilket betød en væsentlig stramning af den administrative del af projektet.

Der er desværre ikke for nærværende udsigt til en forøgelse af DDAs daglige budget.

Fra DDA's side blev der åbnet mulighed for at søge på internettet i databasen. Dette tiltag skal alene ses som et tiltag fra DDA for at udnytte udviklingens muligheder og derved imødekomme brugernes ønsker, hvilket DIS-Danmark kun kan tilslutte sig.

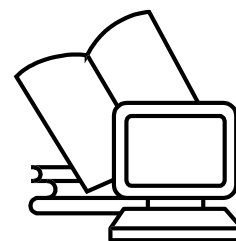
Hvorledes dette sidste projekt finansieres i forhold til de tilrådgivende midler er et internt spørgsmål hos DDA, som DIS ikke kan eller vil blande sig i.

DDA kunne have valgt at fastholde den oprindelige plan om at distribuere materialet på disketter, men dette havde krævet endnu flere ressourcer og registreringer og korrespondance ville der da være endnu mindre tid til.

Donor får besked

Efter modtagelsen af P.C. Jensens brev har DIS overfor DDA givet udtryk for, at det var ønskeligt, at en donor umiddelbart efter indsendelse af materiale, modtog en kvittering, således at denne vidste, at materialet var modtaget.

DIS har ligeledes foreslået, at DDA kunne samle besvarelse af

brev på en side på DDA's hjemmeside, som så for eksempel en gang om måneden blev fornyet.

Det er DIS's opfattelse, at disse forslag er blevet positivt modtaget, samtidig med at DDA har vedtaget at opprioritere muligheden for at nedtage pakkede filer.

En del af P. C. Jensens indlæg har tekniske relationer.

Disse vil altid kunne diskuteres ud fra den enkeltes interesser, viden og intentioner. Det er dog opfattelsen, at positive forslag altid vil blive godt modtaget. At der kan konstateres fejl i det materiale, der er adgang til på nettet, er kun beklageligt, og skal selvfølgelig forsøges undgået. Det er iøvrigt en skærpet grund til at indtasterne lægger meget vægt på korrekturlæsningen.

Der findes kun een „original“

Det har kunnet konstateres, at P.C. Jensen har lagt materiale op på nettet på sin private hjemmeside, som også kan søges hos DDA.

Det kan ikke kraftig nok understreges, at der kun findes een „original EDB-udgave“ af en kilde, og det er den der findes hos DDA. Forholdet kan skabe tvivl om kildetroværdighed. Dette forhold understreges også på P.C. Jensens hjemmeside og bør bemærkes af brugeren.

De øvrige anførte forhold i P.C. Jensens indlæg kan kort og godt begrundes i de manglende ressourcer hos DDA, hvilket samtidig er glædeligt for DIS-Danmark, da det er et udtryk for stor opbakning til tanken om indtastning af kilder.

Samtidig skal det beklages, at projektet ikke i større udstrækning har vundet gehør hos de bevilgende myndigheder, på trods af opfordring fra de samme personer til at „ride med på informationsbølgen“.

Projektet bør også ses i et kulturelt lys udfra mange menneskers ønske om få mulighed for at „kende deres rødder“ ikke alene her i landet, men i stigende grad også for efterkommerne af de mange tusinde, der forlod landet og slog sig ned i det fremmede.

I et forsøg på at søge nye muligheder for projektets videreførelse, står den rådgivende gruppe SAKI overfor en strukturændring, som forventes

at ske i løbet af efteråret, men herom mere senere.

Det er vores håb, at denne gennemgang har afklaret en række spørgsmål.

Bent Pilgaard, fmd. DIS

Svend-Erik Christiansen, DIS repr. i SAKI

Den nye CD-ROM fra DDA er udkommet

Der er tale om en samlet udgivelse af alle de folketællinger, der var arkiveret i Dansk Data Arkiv pr. 1/4 1997.

Det drejer sig om folketællinger fra 550 sogne og købstæder og dermed oplysninger om godt 785.000 personregistreringer.

Pris 210 kroner - indtastere dog kun 150 kroner

Nærmere omlsning hos
DDA
Islandsgade 10
5000 Odense C
Tlf. 66 11 30 10

Dansk Data Arkiv har indsendt følgende som svar på P.C. Jensen's indlæg og henvendelser iøvrigt til DDA

Nyt fra Kildeindtastningsprojektet

Vokseværk

Som det ses af (nedenstående) graf, er Kildeindtastningsprojektet (KIP) stadig i stor og voksende stigning. Antallet af registrerede data-materialer i DDA er nu oppe på næsten 1400 indtastede materialer, langt overvejende folketællinger, og ca. 900.000 personregistreringer.

Dermed ser det ud til, at vi også dette år kommer til at kunne prale af atter en gang at have fordoblet beholdningen i løbet af 12 måneder.

Denne vækst betyder naturligvis, at Dansk Data Arkiv har måttet økonomisere voldsomt med hensyn til, hvad vi bruger tid på.

Den megen omtale i dagspressen og KIPs (og DDAs) øgede synlighed har betydet et stort pres på hele huset, der jo ikke med KIP's opfindelse er blevet fritaget for de basale arbejdsområder.

Information og vejledning

Først og fremmest betyder det, at telefoner tager megen tid. Som de fleste af Slægt&Datas læsere vil vide, har DDA ikke hverken publikumsafdeling eller læsesal.

WEBbet og CD-ROMmen er lettelser, men som det ses af statistikken, er Kildeindtastningsprojektet stadig så meget i vækst, at en væsentlig opgave er vejledning og telefonhjælp til nye indtastere.

Modtagelse af data

Pr. 1. september vil vi indføre et „kvitteringsbrev“. Dette vil betyde, at indtastere indenfor ca. en uge efter, at vi har modtaget et (gerne flere ad gangen - og allerhelst korrekturlæste!) materiale(r), vil kunne vente et „kvitteringsbrev“ fra DDA.

Mange indtastere har følt sig generet af, at de ofte intet hører herfra, før deres materialer er 'inde i systemet' - med mindre der er problemer med data, f.eks. ulæselige disketter. Derfor denne imødekommelse.

Det er nyt, og en smule belastende tidsmæssigt, men fordi der er så stor opbakning om projektet, har vi altså desværre temmelig lange ekspeditionstider på modtagne materialer.

Obs: har vi modtaget materialerne inden 1. september, er der ikke udsendt kvitteringsbrev.

Derfor kan data udmærket være nået frem til os - vi skynder os! For alle gælder dog, uanset afsendelsestidspunktet, at indtil vi har sagt 'god' for en indtastning, er der ingen garanti for, at den findes! Pas derfor meget godt på sikkerhedskopierne!

Dataformater

Indtastere, der afleverer materialer i andre formater end vort foretrukne (nemlig KIP-formatet), kan vente væsentligt længere svartider. Derudover behandles data nogenlunde i indkommende rækkefølge, dog sådan, at vi ofte forskelsbehandler og f.eks. tager materialer fra nye indtastere før materialer fra gamle og erfarne.

Landbase med

Som noget nyt har Gunner Lind, Københavns Universitet, nu taget det udmærkede initiativ at konstruere et program, der (i DDA) kan konvertere Landbasefiler til et format, der (også i DDA) så kan konverteres videre til KIP-formatet.

Dette betyder, at meget værdifuldt materiale, der er indtastet i Landbase uden udeladelse af felter, nu ikke nødvendigvis skal tages om igen for at komme til at indgå i Kildeindtastningsprojektets datasamling. Dette er omtalt andetsteds i bladet.

Kursus

Næste kursus for nye indtastere afholdes på Dansk Data Arkiv, Islandsgade 10, Odense,

lørdag d. 18. april 1998.

Prisen bliver 300 kr.
Tilmelding på tlf 66 11 30 10 er nødvendig!

Adgang

Adgang til materialer fra KIP fås på en af tre måder:

1 Enten ved at bestille den seneste CD-ROM, KIP97. Den indeholder

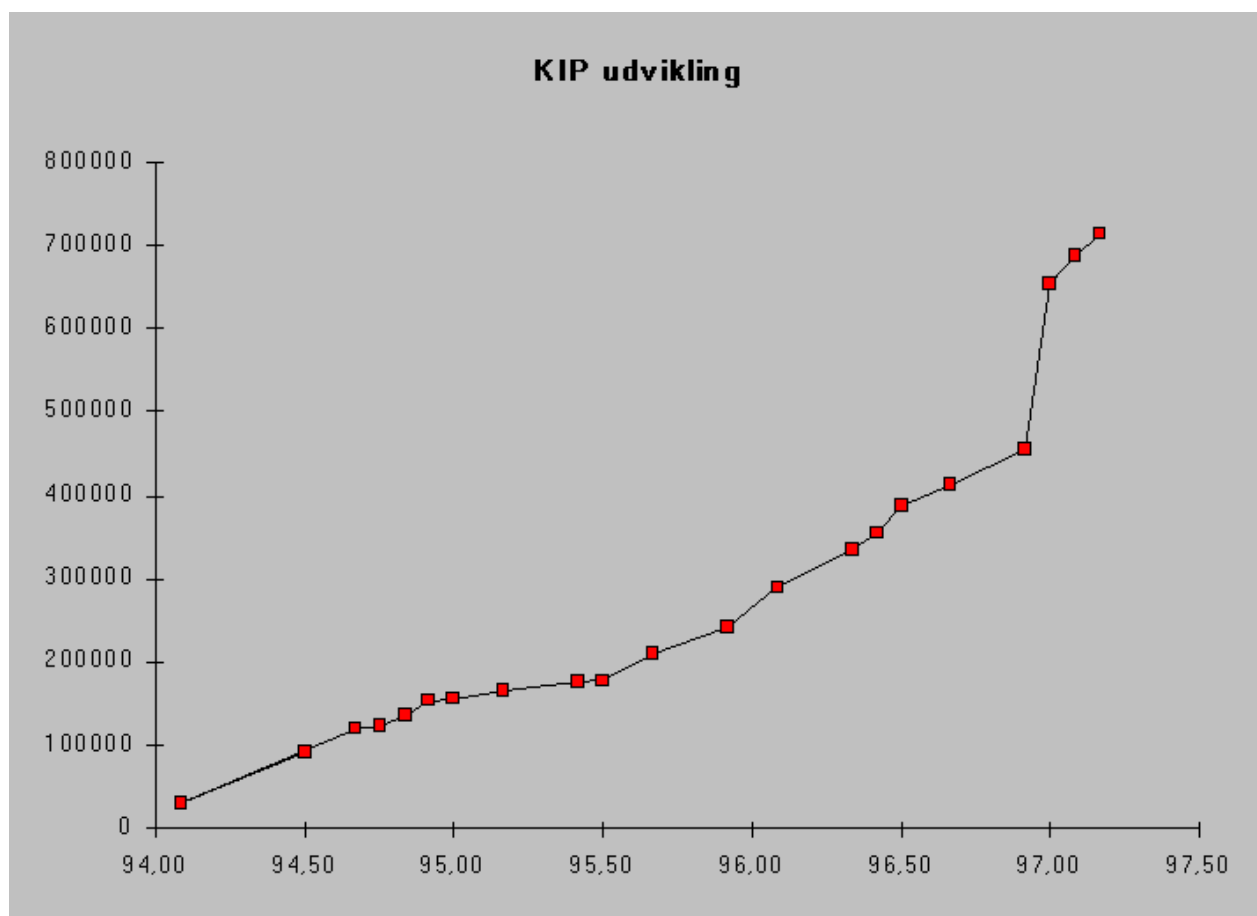

de folketællingsdata, der pr. d. 10. april 1997 var registreret i Kildeindtastningsprojektet, nemlig ca. 700.000 personregistreringer. Alt er indexeret i Word Cruncher Wiew, og det betyder, at man hurtigt(!) og enkelt kan søge på „alt“. KIP97 leveres med en ganske enkel installationsvejledning formedelst 210 kr. (for indtastere 150 kr). CD-ROM'en er den hurtigste (og som regel også den billigste) måde at søge i materialet på.

2 eller ved over internettet at logge ind på Dansk Demografisk Database (<http://ddd.sa.dk>) og efter brugerregistrering søge direkte i alt, hvad er indtil den pågældende dag er 'lagt op' af materialet,

3 eller ved at rekvirere en bestillingsblanket (telefonisk, via brev/e-mail, eller hentet på DDA's homepage, udfylde den med ønsket (ønskede) materiale(r), formål med anvendelsen, og underskrift af udleveringsbetingelserne (ingen videredistribution, data tilhører

indtasteren) samt erlæggelse af 45 (30) kr. pr. materiale. Denne løsning kan som regel kun anbefales, hvis man har så travlt, at man ikke kan vente på, at data udkommer på CD, der både er lettere at anvende, og ikke mindst langt den billigste måde at få adgang til de mange personregistreringer på.

pr. august 1997

Kildeindtastningsprojektet

Dækningstabel 01.08.97

Type	År	Antal materialer	Folketal	Antal personer	Dækning	Dækning 96	Dækning 95	Dækning 94
FT	1769	2		2.589				
FT	1771	1		145				
FT	1787	400	841.806	148.642	21.24	15.48	4.06	2.7
FT	1801	287	929.001	190.786	24.47	17.59	2.32	1.39
FT	1834	165	1.230.964	88.001	8.38	5.76	5.76	2.12
FT	1840	95	1.289.075	50.404	4.19	3.83	1.85	0.97
FT	1845	230	1.356.877	158.540	12.12	9.08	5.83	4.95
FT	1850	62	1.414.648	42.203	3.29	2.25	0.55	0.25
FT	1855	6	1.507.222	3.434	0.23	0.21	0.04	0.04
FT	1860	15	1.608.362	8.018	0.59	0.4	0.14	0.12
FT	1870	32	1.784.741	28.167	1.67	1.43	1.2	0.51
FT	1880	15	1.969.039	34.638	1.86	0.2	0.15	0.07
FT	1890	21	2.172.380	21.980	1.14	0.93	0.36	0.06
FT	1901	10	2.449.540	4.587	0.29	0.17	0.17	0.02
FT	1906	5	2.588.919	3.712	0.14			
FT	1911	9	2.757.076	8.842	0.43	0.3	0.22	0.05
Total FT		1355	23.899.650	904.156	3.78	3.02	1.12	0.72
KB		16		17.816				
Ialt samlet		1371		921.972				

*Dansk Data Arkiv
Islandsgade 10
5000 Odense C
Tlf : 66 11 30 10*

Bruger vi vore ressourcer rigtigt ?

af Kaj F. Christensen

Slægt og Data", 1997 nr. 2, er der en opgørelse over kildeindtastningsprojektet KIP pr. 28. maj 1997. Opgørelsen viser, at der er indtastet i alt 3,02% af folketællingerne 1769 - 1911. Der vises også, at der af kirkebøger er indtasteret 16 med i alt 17.816 personer.

Efter min mening er KIP et godt arbejdsredskab, men det er meget tidskrævende at inddatere alle de oplysninger det i dag er muligt at læse andre steder, og det vil vare mere end en menneskealder at få inddateret alle kirkebøger op til 1812.

Siden starten af KIP er der imidlertid sket meget på landsarkiverne, de lokale arkiver og hos privat forskere.

Det er indførelsen af microfiche jeg tænker på. I dag kan vi på landsarkiverne se microfiche af alle landets kirkebøger indtil 1891, de større lokalarkiver har ofte

microfiches for hele amtet, lokale arkiver enten papirkopier eller microfiche af hele kommunens kirkebøger.

Det har gjort det meget lettere at søge efter personer til brug for slægtsforskning. Dog er det meget vanskeligt at følge de personer, der er flyttet i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Der er en kortere periode, hvor der er ført af- og tilgangslister, men i det store hele kniber det med at finde fraflyttede personer.

Derfor vil jeg fremkomme med et forslag: Lad os inddatere alle vielser i alle sogne her i landet på Brothers Keeper og lægge dem ind på Internettet.

Registrene medtager tillige kendte hændelser for de opførte personer i de omliggende sogne.

Nu tager det et godt stykke tid at inddatere alle hændelser i et sogn, så lad os begynde med vielserne! Jeg vil regne med at vi i løbet af et

års tid har inddateret alle vielser i alle sognene i Grindsted og Blåbjerg kommuner.

Der er ca. 2.500 sogne her i landet, og vi er ca. 1.500 medlemmer i DIS-Danmark. Hvis blot halvdelen af medlemmerne vil være med til at inddatere vielserne, vil det svare til, at hver indtaster 3 - 4 sognes vielser. Nu er alle sogne ikke lige store, så måske skal nogle blot inddatere eet stort sogn, andre skal måske inddatere 4 - 6 små sogne.

De inddaterede vielser kan senere suppleres med de viedes fødselsdato og -sted og dødsdato og -sted, måske med assistance fra de lokalhistoriske arkiver. Skulle der herefter være resourcer i overskud, kan tiden bruges til at supplere med alle fødsler og dødsfald.

Jeg mener:

at der af hensyn til ensartetheden bør nedsættes en arbejdsgruppe til at komme med forslag til normalise-

Her i Ribe amt er jeg bekendt med at følgende sogne er inddateret:

Grindsted	1693 - 1854	FVD	4.009 personer med	1.298 ægteskaber
Hejnsvig	1693 - 1891	FVD	4.411 personer med	1.262 ægteskaber
Kvong	1677 - 1891	FVD	3.741 personer med	1.344 ægteskaber
Lunde	1798 - 1904	FVD	4.405 personer med	1.705 ægteskaber
Outrup	1798 - 1904	FVD	5.596 personer med	2.520 ægteskaber
Varde 3 sogne	1780 -	FV	8.252 personer med	3.029 ægteskaber
<i>I alt 8 sogne med i alt</i>			<i>30.414 personer med</i>	<i>11.158 ægteskaber</i>

ring af navne, kaldenavne, sogne- og stednavne, markering af usikkerhed i data, inddatering af tidligere ubekendte ægtefæller og børn født uden for ægteskab.

at der lokalt (arkiv/bibliotek/kommune) bør oprettes hjemmeside på Internettet med plads til sognene, hvortil sognefilerne skal omdannes til HTML filer ved hjælp af GED2HTML.

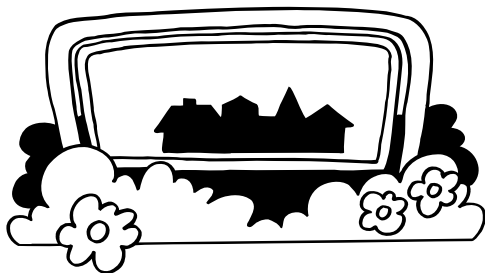
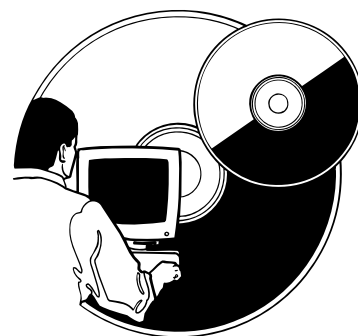
at DIS-Danmarks kommende register over sognene medtager internetsadresse og indtasterne af disse, med adresse, telefonnummer og evt. E-mailadresse.

at registrene afleveres til Dansk Data Arkiv til arkivering.

Grindsted og Hejnsvig sognes kirkebøger samt nogle folketællinger kan ses på Internettet under Grindsted Biblioteks adresse

www.grindsted.bibnet.dk

Kaj Christensen
Primulavej 15
7200 Grindsted
Tlf. 75 32 04 69
E-mail: kajfc@post5.tele.dk

DIS Danmarks svar til Kaj F. Christensen

Fra Kaj F. Christensen har DIS modtaget en opfordring til at lægge vægt på indtastning af vielsesafsnittet i kirkebøgerne, således at søgningen efter personer fra andre sogne lettes.

Ideen er god, hvis det kunne skærpe interessen for indtastning af resten af kirkebogen, men i sig selv vil det betyde en stærk forøgelse af den administrative del af arbejdet.

Den samme mulighed ville delvis kunne opnåes, såfremt kræfterne samledes om at færdiggøre 1845

folketællingen, som jo er det første sted fødesognet nævnes. Kunne dette gennemføres, ville mulighederne for at opnå støtte til projektet fra private fonde givetvis vokse.

Det er DIS's håb at der med dette svar er sket en afklaring af en række spørgsmål.

Bent Pilgaard, fmd DIS
Svend-Erik Christiansen, DIS repr. i SAKI

DDA henviser ovenfor til de nye muligheder, der er skabt for forbindelse mellem det såkaldte Landbase-program, og kildeindtastningsprojektet. Gunnar Linds indlæg bringes her, idet det understreges, at dette ikke af forfatteren er indsendt som et indlæg i debatten. Redaktionen finder det imidlertid relevant netop i sammenhæng med de øvrige tilkendegivelser om kildeindtastningerne.

Landbase og Kildeindtastningsprojektet

Af *Gunner Lind*

En del kender Landbase: Et databaseprogram til DOS-computere, som er særlig beregnet til de almindeligste kilder fra det gamle, danske samfund på landet.

Her kan man indskrive folketællinger, matrikler, kirkebøger, arealtællinger med mere og få et billede af et sogn eller en landsby med rapporter, statistik og grafer. Landbase er især blevet anvendt af skoler og af lokalhistoriske arkiver, men har også haft private kunder. Rundt omkring i landet er der skrevet mange historiske data ind af Landbase-brugere.

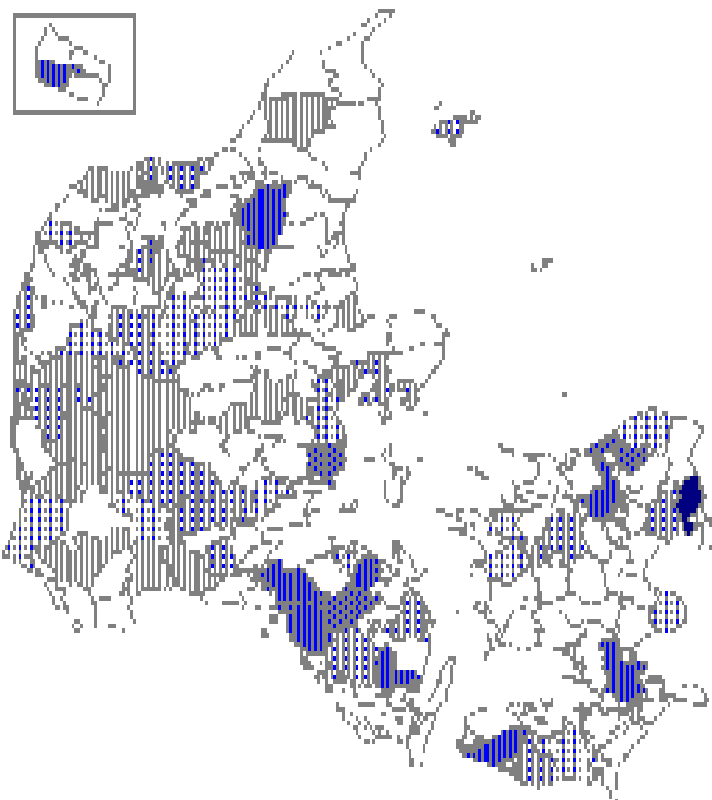
Kildeindtastningsprojektet har rod i de slægtshistoriske og lokalhistoriske miljøer. Det sigter på at de mange indtastninger af danske kilder, som enkelte personer eller institutioner påtager sig, skal blive til en sammenhængende helhed af høj kvalitet. Projektet har blandt andet fået fastlagt nogle fælles formater for indskrivning af de vigtigste kilder. Det har fået udarbejdet et indtastningsprogram, som udleveres for et symbolsk beløb, og som i sin seneste udgave kan bruges til folketællinger og kirkebøger. Projektet har sørget for at de indtastede data har fået et betryggende hjem på

Dansk Data Arkiv i Odense, en institution under Statens Arkiver.

Dansk Data Arkiv sørger ikke bare for en betryggende opbevaring, men giver også offentligheden adgang til den samlede database. Det sker blandt andet i form af en CD-ROM, som udkommer i revideret udgave hvor de sidste nye data er med, og i form af adgang over

Internettet. I dag er der over 900.000 enkelte indtastninger i KIP-basen, og millionen vil blive passeret længe før udgangen af 1997. De fleste af disse poster er folketællingsdata.

Folketællingen 1801

Landbase bruger ikke helt samme formater for de enkelte kilder som kildeindtastningsprojektet. Men folketællingsdata er så ens, at det ville være urimeligt, hvis man ikke overførte de eksisterende Landbase data til det fælles projekt. Takket være et nyt konverteringsprogram er det blevet meget nemt. Man gør sådan her:

1 Kopier hele Landbase databasen til en diskette. Altså alle filerne som har samme rodnavn. (Landbase-brugere ved hvad rodnavnet er.) Den typiske kommando vil hedde:

COPY MIN*. * A:
(HVIS RODNAVNET ER MIN.)

2 Send disketten og et brev til:
Dansk Data Arkiv
att.: Hanne Boye Petersen
Islandsgade 10
5000 Odense C

I brevet skal der stå: Hvem du er, din adresse og telefonnummer.

Hvilket område databasen dækker (Landsby, sogn, herred, amt.)

Hvilket kildegrundlag der er anvendt ved indskrivningen af folketællingerne. Og at du erklærer dig villig til at lade dine data blive offentligt tilgængelige inden for Kildeindtastningsprojektets rammer.

Hvad får du så ?

Hvad får du så for din ulejlighed, din diskette og dit frimærke? Desværre hverken guld eller grønne skove. Men du får glæden over at dine data kommer til nytte for flere mennesker end før.

Du får sat din egn på historie-forskningens landkort på en ny måde.

Og du kommer på den ærefulde liste over Kildeindtastningsprojektets bidragydere!

Holde sig tilbage?

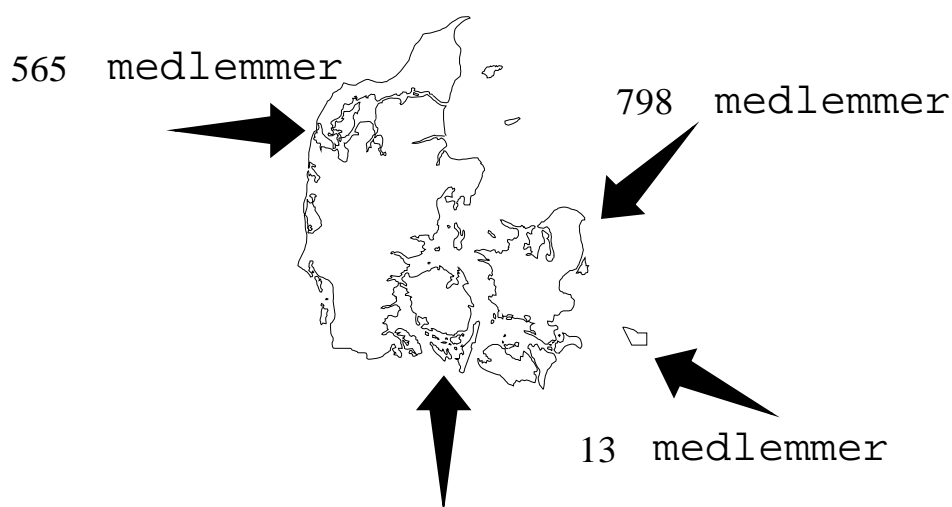
Kan der være grunde til at holde sig tilbage? Ja, hvis de indskrevne data er mere ufuldstændige end kildegrundlaget gør nødvendigt.

Hvis der altså systematisk er sprunget felter over ved indtastningen af folketællingerne, så er det nok bedst at holde disse data for sig selv.

Ellers bliver området jo markeret som dækket i den landsdækkende base, selv om nogle af folketællingernes oplysninger systematisk mangler.

Gunner Lind
Institut for Humanistisk Informatik
Njalsgade 80
2300 Kbh. S.

Medlemsfordeling i DIS- Danmark juni 97

Jylland	565	37,7 %
Sjælland m. øer	798	52,9 %
Fyn m. øer	126	8,3 %
Bornholm	13	0,9 %
Udlandet	34	2,2 %

Jeg - en kildeindtaster

Af Pia Sørensen

Endnu en gang har jeg siddet og nydt læsningen af Slægt & Data. Jeg var nødt til at få læst det hele, selvom klokken var 1 om natten.

Det giver stof til eftertanke, at vi ikke er flere, der skriver til bladet, så nu vil jeg debutere som skriverkarl.

Grunden til at jeg ikke har gjort det noget før, har dels været mangel på tid (som en del danskere jo lider af), dels at jeg ikke syntes, at det kunne interessere, hvad jeg gik og lavede.

Jeg kan dog godt se, at det ikke bliver til mange artikler, hvis alle siger på den måde.

Jeg har været slægtsforsker siden 1992 og bruger det meste af min fritid på det. Jeg har heldigvis en forstående familie, der selv kan finde køleskabet, hvis rumlen i maverne bliver for højlydt.

Dette indlæg skal handle om det at være kildeindtaster.

På et af mine første besøg på Landsarkivet for Nørrejylland, var der en folder fra DIS, hvilket gjorde at jeg blev medlem og der igennem stiftede bekendskab med kildeindtastningsprojektet. På det tidspunkt havde jeg indtastet 2 kirkebøger fra Harboøre i WordPerfect.

Jeg købte KIP og begyndte at indtaste, og da jeg ikke havde nogen korrekturlæser, sendte jeg indtastningerne ind uden at andre havde læst dem igennem.

Det er selvfølgelig bedre, hvis der er en anden, der læser det igennem, men det er vel bedre at have dem indtastede, så der er en, der senere kan læse korrektur på dem.

Jeg har dog ved brug af indtastningerne, selv fundet nogle fejl som jeg så har skrevet til DDA om, så de kunne blive rettet.

Jeg kunne muligvis have fundet en korrekturlæser ved at annoncere i Slægt & Data, men det skal jo helst være en her fra området, da folketællingerne skal være til at komme til.

Jeg har selv lånt folketællingerne fra Thyborøn-Harboøre lokalarkiv, som jeg har meget kontakt med.

Jeg har sat et foreløbigt mål, at alle FT for 1845 i Skodborg og Vandfuld Herreder skal indtastes og foreløbig er alle sogne i Vandfuld H. indtastede og også et par af dem i Skodborg H.

Jeg er uddannet kontorassistent, men arbejder nu på B&O i Struer, hvor jeg er med til at producere telefoner, så KIP er en god vedligeholdelse af min maskinskrivning, som jeg holder meget af. Det er dog meget i perioder, at jeg får indtastet. Det er jo det arbejde der først bliver lagt til side, når der er alt muligt andet der skal laves.

For tiden har jeg en slægtsbog, der skal være færdig i begyndelsen af september, en nordmand jeg forsker for, og jeg har sat en indsamling af billeder igang både i min mands slægt og min egen. Jeg har lige fået en scanner som det jo også tager lidt tid at få til at virke optimalt, både med hensyn til at sætte sig ind i, hvordan programmet virker og få det til at køre ordentligt (sådan plejer det da at være) plus at jeg ajourfører manualen til programmet FamDex, så KIP bliver det ikke til.

Men når vinteren igen melder sin ankomst, skal jeg have tastet videre og til den tid ville det være dejligt med en korrekturlæser.

Er der nogen, der har lyst til at hjælpe, vil jeg meget gerne høre fra dem.

Pia Sørensen
Frejasvej 158
7620 Lemvig
tlf. 97 81 07 62

Hvordan går det med folketællingerne?

Af *Leif Dehnits*

Efter at folketællingen 1845 for Århus-området nu har været tilgængeliggjort på internettet i et halvt års tid, har vi i Lokalhistorisk Samling i Århus helt overvejende mødt positiv omtale af projektet.

Man har været glade for enkelheden i søgeprotokollen og den særlige opfølgende søgefacilitet, der giver mulighed for at vise den husstand, som den forespurgte person måtte være omgivet af. Man har også været tilfredse med udformningen af svarbilledet i søgeresultatet. Basens benyttede har også været flinke til at gøre opmærksom på eventuelle fejl, så disse kan blive rettet på et senere tidspunkt. Ligeledes er der kommet enkelte forslag til noter for nogle få af folketællingens personer.

I juni var vi nået så langt med korrekturlæsningen af 1787 og 1801, at alle sogne for Hasle, Sabro og Vester Lisbjerg herreder kunne vises på internettet i en testversion. Prøvetiden er nu forbi og baserne

fungerer som ønsket. Det betyder at yderlig ca. 22.000 personer er søgbare på nettet.

Når vi i Århus taler om korrekturlæsning, så sker det på en af følgende tre måder. Første mulighed er, at en anden person end indtasteren læser korrektur. Anden mulighed er, når indtastning er sket via mikrokort at foretage korrekturlæsningen ved hjælp af kopisamlinger i papir. Tredje mulighed, men af mindre pålidelighed, er at lade indtastning og korrekturlæsning foregå med stor tidsafstand f. eks. et halvt år.

Vor erfaring med korrekturlæsningen viser, at den er med til at give grundmaterialet en bedre kvalitet.

Efterfølgende bliver datamaterialet fra projektet fremsendt til registrering hos Dansk Data Arkiv. Det betyder samtidig, at der kan ligge mange sogne her i Samlingen, der er indtastet, men som endnu ikke er korrekturlæst.

Det er planen at bringe 1787 og 1801 i samme geografiske omfang som 1845 i løbet af det kommende år. Dernæst er det planen at gå videre med 1834, hvor købstaden Århus og flere landsogne er indtastet. Denne tælling bliver først synlig på nettet i 1998.

Er der forslag til forbedringer så send en e-mail:

lde@aakb.bib.dk eller et brev til Lokalhistorisk Samling i Århus. Det kunne være med til at udvikle projektet.

PS! Datamaterialet ligger idag på en server udenfor biblioteket, men bliver i løbet af sommeren flyttet til en server med tilknytning til bibliotekssystemet, hvorfor der på et tidspunkt vil ske en ændring af domænet.

1787

1845

1801

**Folketællinger
for
Århus området**

Tips og Nyt

Brothers Keeper for Windows

Det lader nu til at programmet har fundet sit endelige format i en udgave kaldet BK5W5.2F, dateret 16 maj, 97, eller senere. Alle de udskrifter der kendes fra DOS versionen er nu med. J. Steed er nu i færd med at skrive til alle registrerede brugere for at tilbyde en opdatering til 5.2F. Samme opdatering kan også hentes via Internet gennem min hjemmeside, alternativt kan jeg levere den på disketter.

Siden forrige nummer af Slægt og Data er de væsentligste nyheder at man i "Efterslægt i Bogform" nu kan vælge kun at medtage enten mandlige eller kvindelige efterkommere, altså sværdsiden eller spinde-

siden. Ved søgning på navn kan man nu få de mange Jens Nielsen'er sorteret efter fødselsår. Nogle problemer med indrykning af tekst i noter er ordnet. GEDCOM eksport og import kan nu behandle situationer med flere sæt forældre, og holde rede på adoptivforældre. Import af kilder er forbedret, og RTF filer er tilpasset den nye version 7.02 af WordPerfect. En mulighed for at medtage billeder og grafiske filer i flere udskrifter er undervejs. Til afløsning af nogle DOS hjælpeprogrammer har John Steed lavet en Windows "utility", der navnlig har interesse hvis man modtager datafiler med anden standard end ens egen. Programmet hedder BK5U.EXE og det installeres af fi-

len BKUSETUP.EXE, der kan fremskaffes ad samme veje som hovedprogrammet. Funktionerne er:

Find og erstat tekst i valgte felter.
Indsæt slettede kodenumre.
Ændring af efternavne fra store til små bogstaver eller omvendt
Import af en komma-delimiteret datafil.

Jens Finderup Nielsen
Tlf. 45 76 15 90
E-mail: finderup@post4.tele.dk
Hjemmeside:
<http://home4.inet.tele.dk/finderup>

FamDex nyt

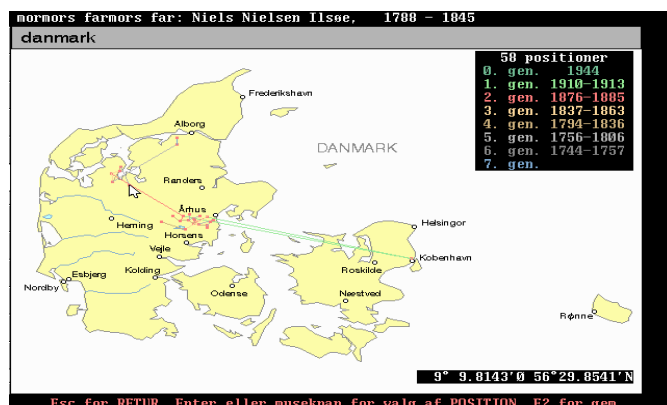
I billedet Vis Bryllupsdage er der kommet et par nyheder. Det er muligt at få vist bryllupsdage for de næste 3 måneder i listeform, med bryllupsdagens navn påsat. På denne liste er det nu blevet muligt at få Kobberbryllupper (12 ½ år) med. Ligeledes er navnelisten for dagenes navne blevet tilgængelig med F4 (list), som en del af FamDex Videntcenter.

BOGEN: Det har været muligt, når en kirke var nævnt, f.eks. som dåbskirke, at få en beskrivelse af omtalte kirke med i bogen, hvis en sådan fandtes i redigeringsbasen. Nu kan alle disse beskrivelser om kirker, der er med i bogen, samles i et APPENDIKS og hermed læses samlet, samtidig med en bedre oversigt i bogen. Kort: Når et kort med en valgt probands for- eller efterkommere er tegnet på skærmen, er det nu blevet muligt at gemme respektive kort med F2 (gem). Kortet

kan så hendes ind i et af de utallige tegneprogrammer der findes og herfra printes ud til brug for fremvisning eller andet.

PRIS: Famdex komplet (12 moduler) kun i oktober og november 1800 kr.
FamDex DEMO på tlf. 42 84 19 16.

Leif Høgh Pedersen

Nyt fra Arkiverne

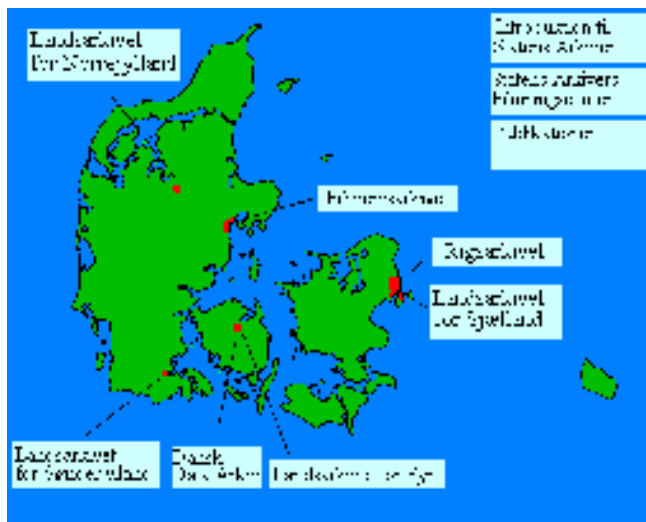
På grund af pladsproblemer er en del af stoffet til denne rubrik udskudt til næste nummer

Filmningscenter, Viborg

Statens Arkivers Filmningscenter, Viborg har udsendt en lille, men meget nyttig publikation:

Kirkebøger på mikrokort, en vejledning.

Der er tale om en lille vejledning om kirkebøger i det hele taget, om mikrokortene og deres opbygning, om katalogerne og disses benyttelse samt endelig henvisninger til et par hjælpemidler.

Landsarkivet for Sønderjylland

Ny arkivregistratur

Landsarkivet i Aabenraa har udgivet en flot registratur over godsarkivet fra Schackenberg. Baggrunden for udarbejdelsen er afleveringen af hele det ældre og en del af det nyere godsarkiv i 1993 i forbindelse med Prins Joachims indflytning.

Der er tale om et særdeles omfattende og velbevaret arkiv fra 1536 frem til begyndelsen af 1990'erne med 1054 numre, hvortil kommer 134 numre med kort og tegninger. Schackenberg havde primært sit gods i Møgeltønder, Ballum og Lustrup birker samt Højer, Lø og Hviding herreder fordelt på ca. 30 landsbyer, og slægtsforskere med rødder i disse områder vil have stor glæde af det store materiale, hvorunder kan nævnes jordebøger, fæstebreve og fæsteprotokoller,

udskiftningssager, sager om processer og stridigheder med bønderne samt delinkvent- og justitssager.

Selvom grevskabet Schackenberg væsentligst lå i hertugdømmet Slesvig, hørte det indtil 1864 retsligt til kongeriget som en såkaldt "kongerigsk enklave". På godset gjaldt således dansk kongerigsk lovgivning, der på mange områder var forskellig fra den slesvigske.

Registraturen er forsynet med sag, person- og stedregister over pakketitlerne.

Schackenberg godsarkiv. 1996. 130 s., 100 kr.

Revideret arkivvejledning

Som så mange andre områder adskiller også ejendomshistorien i Sønderjylland sig fra forholdene i det øvrige land. Derfor er den reviderede udgave af Lars Henningsens nyttige arkivvejledning til ejendomshistorien i Sønderjylland

særdeles velkommen, da 1. udgave, der kom i 1983, ret hurtigt blev udsolgt.

I forhold til 1. udgave er der i den reviderede udgave bl.a. en arkiv- og litteraturfortegnelse samt et sagregister. Blandt illustrationerne - der i øvrigt er bedre end i 1. udgave - er der flere skriftsider i facsimile, nogle af dem naturligvis på tysk. En transkription af disse ville have været nyttig, men uanset dette er der tale om en særdeles læsevenlig og fyldig introduktion til ejendoms-historien i Sønderjylland. Også øvede vil kunne hente inspiration i vejledningen.

Lars N. Henningsen: Ejendoms-historie i Sønderjylland. En arkiv-vejledning. 1996. 65 s., 80 kr.

**Hans-Ole Mørk
Aabenraa**

Det danske Udvandrerarkiv

Arkivoversigt for Det danske Udvandrerarkiv

Arkivar Nancy Ruth Bartlett fra The Bentley Historical Library, University of Michigan, Ann Arbor, USA, har med "A Guide to the North American Collections of The Danish Emigration Archives" skænket Udvandrerarkivet den første trykte oversigt over arkivets person- og foreningsarkiver med tilknytning til den danske udvandring til USA og Canada.

Det drejer sig om 637 private personarkiver og 39 foreningsarkiver, der alle er beskrevet med biografiske oplysninger, hovedindhold og omfang - hvortil kommer en oversigt over 82 dansk-amerikanske avis- og tidsskriftsrækker, der opbevares på Udvandrerarkivet.

Forfatteren indleder Guiden med en grundig indføring i Udvandrerarkivets historie og giver en række eksempler på, hvorledes materialet særligt egner sig til en række specifikke forskningformål.

F.eks. Det danske samfund i Chicago; den danske kvinde i det amerikanske samfund; den dansk-amerikanske kultur i kunst, litteratur, historie og kirke m.m.

I sig selv repræsenterer Guiden et hidtil uset bilateralt samarbejde. Løn- og rejsemidler blev for en 6 måneders periode stillet til rådighed af United States Information Agency/The American Library Association - mens Guidens trykning er gjort mulig gennem støtte fra Rigsarkivets Fond for Internationalt Arkivsamarbejde, Udenrigsministeriet og Aalborg Kommune.

Nancy Ruth Bartlett: *A Guide to the North American Collections of The Danish Emigration Archives.*

Udgivet af Det danske Udvandrerarkiv, Aalborg 1997. 369 sider, indb., ill., ISBN-87-982912-8-9.

Bogen kan købes for DKK 185,- (inkl. moms, ekskl. forsendelse) ved henvendelse til Det danske Udvandrerarkiv, Arkivstræde 1, Boks 1731, 9100 Aalborg. Telefon: (+45) 9931 4221; Fax: (+45) 9810 2248;

E-post: emiarch@vip.cybercity.dk (jfr. hjemmeside www.cybercity.dk/users/cc13656)

Udvandrerarkivet meddeler, at man pr. 4. september har fået nyt telefonnummer:

99 31 42 21

e-mail:

emiarch@vip.cybercity.dk

hjemmeside:

www.cybercity.dk/users/cc13656

Rigsarkivet

Der afholdes brugermøde på Rigsarkivet mandag den 3. november kl. 14.30-16.00.

Sted: Rigsarkivet, Harsdorffsalen, Tøjhusgade 1, 1218 Kbh K.

1. Velkomst
2. Rigsarkivet på Internettet, om Rigsarkivets hjemmeside, journalguiden og Kildeindtastningsprojektet.
3. Debat med brugerne.

Det kongelige Bibliotek

Rettelse:

Nyhedsbrevet fra Det kongelige Bibliotek august 1997 indeholder bl.a. følgende:

Nyt fra afdelingerne.

Håndskriftafdelingen

Sidste Nyhedsbrevs omtale af afdelingens Brevbase indeholdt en beklagelig fejl i web-adressen.

Den korrekte adresse er:

www.kb.dk/kb/dept/nbo/ha/bbase/index.htm

En anden måde at nå basen er fra oversigten på hovedadressen www.kb.dk

Klik på Det kongelige Biblioteks afdelinger og fortsæt via Håndskriftafdelingens egne websider.

Læsekredsen

Bent Pilgaard
 Randersvej 29, 8800 Viborg
 Tlf. 86 67 55 12

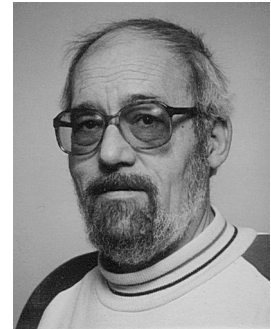
Slekt og Data Nr. 2 1997.

Det norske blad har åbenbart lagt sig fast i det nye layout, som blev vist med nr. 1/97. Det er flot. Tillykke med det. I nr. 2 gengives et fuldstændigt skifte. Forskellen mellem det norske og et tilsvarende dansk er ikke stort, så her vil nogle sikkert kunne hente hjælp og inspiration.

Et tilbagevendende spørgsmål om specialtegn som æ, Æ, ø, Ø, å, Å i tekstbehandlingsprogrammerne besvares fint i en artikel. Anvisningen kan i det store og hele bruges også af os danskere.

Ligeledes giver en gennemgang af GEDCOM et godt indblik i brugen og forståelsen af dette vigtige hjælpeprogram.

I dette nummer er der ligeledes en vurdering af 5 Windows programmer til slægtsforskning, som kan medvirke til et nemmere valg.

Computers in Genealogi Nr. 3 1997.

Det kan være svært at omtale noget specielt fra dette nummer bl.a. fordi der er rigtig mange Internetadresser, som sikkert hver for sig skulle have deres egen omtale, men CiG har sin egen hjemmeside:

www.gold.ac.uk/~cig/stats. Den er nok et besøg værd.

Forskellige nyheder indenfor genealogi omtales på adressen:

www.genealogy.demon.co.uk/S&N

Det her i bladet tidligere omtalte program GED2HTML skulle stå over for en opdatering. Et andet program GedClean skulle kunne fjerne nulevende personer fra en Gedcomfil inden den konverteres til en htmlfil. En god ting når der holdes en god etik.

Prøv: www.members.aol.com/tomraynor2/gedclean
www.gendex.com

Har du mange søfolk i din slægt var det måske en ide, at besøge The National Maritime Museum at Greenwich på:

www.liv.ac.uk/~spwl/uksites

eller den svenske:

pc.-78-128.udac.se:8001/www/Autica/Nautica

En stor oversigt over programmer findes ligeledes i dette nummer. En artikel om IGI og brug af programmet Birdie til konvertering af en GEDCOMfil til Paradox 5 er også interessante artikler.

Computergenealogie hæfte 36

I dette nummer omtales den Tyske „Genealogische Databank“ med over 2.2 mill. person data samt deres CD-rom. Der er udgivet 2 stk og deres indhold gengives. Prøv www.bawue.de/~kock/wgff

Her findes mange adresser på muligheder i Saarlandet. I det hele taget er der spredt i bladet mange adresser til Tyskland. Af programmer der omtales kan nævnes: GENISYS med tilhørende databank, AHNEN ver 5.210, GES-2000 både til DOS og WINDOWS 95. I en stor artikel fortæller H.P. Wessel om familiesammenføring på PC.

En spændende artikel om søgeprogrammet WHOWHERE viser store muligheder. Prøv: homepage.whowhere.com/Personal Interest/Genealogy. Det GEDCOM-baserede system GenServ omtales. Prøv: www.GenServ.com

Læsekredsen modtager flg blade:

„Mededelingen Central Bureau
 voor Genealogie“ fra Holland
 „Gens Humana“ fra Holland
 „Genealogical Computing“ fra USA
 „Computers in Genealogy“, England
 „Dis-Play“ fra Øst-Sverige
 „Slægtshistorisk Forum“ fra Sverige
 „Diskologen“ fra Sverige
 „Computergenealogie“ fra Tyskland
 „Sukutieto“ fra Finland
 „Slekt og Data“ fra Norge

At udgive slægtsbogen

Af Johannes Lind

Redaktionen opfordrede os i Slægt og Data nr. 2/1997 til at skrive om forskellige nærmere angivne emner, bl.a. om udgivelse af slægtsbogen. Den opfordring vil jeg hermed efterkomme som en af dem, der fornylig har været igennem processen.

Min slægtsbog finder sikkert aldrig udbredelse uden for familiens kreds. Den rummer ingensomhelst kendte personer; der er ingen billeder i den, og den udmærker sig i det hele taget ikke på nogen nævneværdig måde. Men det er nu engang en bog om *mine* forfædre, og det er netop for mig og mine grunde nok til, at den bog bør eksistere.

Skal jeg?

Hermed har jeg allerede givet et svar på en af de overvejelser, man som slægtsforsker har: Skal jeg overhovedet udgive en bog?

For mit eget vedkommende har svaret altså været et ja; men det svar, som for mig har været så nemt, forudsætter rigtignok, at det idag er blevet noget nær omkostningsfrit at „udgive“.

Først tænkte jeg på at lade et trykkeri producere bogen. Det kunne såmænd gøres for en overkommelig pris, vist ca. 15.000 kr. for 100 eksemplarer. Men så betænkte jeg mig: Hvad nu, hvis der blev brug for 105 bøger? Så blev jeg nødt til at få trykt et nyt oplag for at tilfredsstille de sidste fem. Eller hvad nu, hvis den mere sandsynlige mulighed indtraf, at jeg kun fik solgt de første femten? Hvor længe skulle jeg så gå og kigge på kasserne med usolgte bøger, inden de blev sendt

tilbage til papirmøllen? - Enden blev, at jeg valgte den løsning, som er så nærliggende i disse EDB-tider: Jeg ville udskrive den selv - og det i det antal eksemplarer, der efterhånden blev behov for. - Hermed er tærskelen til „udgivelse“ unægtelig blevet så lav, som tænkes kan. Hvis man muligvis kan nøjes med at fremstille eet eneste eksemplar, så er der ikke meget at betænke sig på.

Hvornår?

Jeg har altså ikke haft svære betænkeligheder ved at stille mod udgivelse. Spørgsmålet er ikke, *om* det skal gøres, men *hvornår* det skal ske. - Hvornår er arbejdet færdigt?

Det bliver det som bekendt aldrig. Men man kan nu alligevel nå dertil, hvor der skal mere end almindelig opfindsomhed til for at finde nye kilder at undersøge, eller hvor kun tilfældigheder kan bringe en videre. I mit eget tilfælde havde jeg suppleret den almindelige slægtsforskning med gennemsyn af nogle tusinde sider tingbogsstof fra de jyske herreder, hvor det meste af familien havde holdt til. Det har selvfølgelig været med til at sætte lidt kød på de tørre tal. Men da det så viste sig, at en gren af familien havde tilladt sig at blive født på Fyn, så må jeg tilstå, at jeg opgav at gøre det samme for deres vedkommende. Her kunne jeg ellers se frem til endnu flere års (træls og) fornøjeligt arbejde; men det fravalgte jeg altså. Der er nemlig endnu mindst eet hensyn at tage med hensyn til udgivelsestidspunktet: Det er yderst upraktisk, hvis man ikke får arbejdet fra hånden, mens man endnu befinder sig

på denne jord. Kun få er i den situation, at de har arvinger, der vil vedkende sig arv og gæld også med hensyn til videreførelse af slægtsforskningen. Altså: arbejdet skal være gjort, inden man dør eller bliver blind eller sur eller senil, eller hvad der nu venter forude. Og der er jo ingen oplysningskontor at ringe til for at få en dato desangående.

Igen er den nemme EDB-situation en hjælp til at tage det afgørende skridt. Man kan jo trykke det antal bøger, der aktuelt er brug for lige nu. Hvis der så kommer nyt til, så har man jo stadig sit „manuskript“ stående i maskinen, og det er ingen sag at føje et par linjer til hist og her. Evt. kan man fortløbende supplere forordet med anmærkninger om, hvornår det nye er kommet til.

Registrering?

Sådan er det nu ikke gået i mit tilfælde. Jeg lod mig nemlig overtale til at give min udgivelse et ISBN-nummer med tilhørende pligt-afleveringer til et par statslige biblioteker og registrering.

Dette indebærer en anden slags fordele. Produktet bliver identificerbart og eftersporligt. Hvis en person i Burundi eller Sumatra får nys om bogen, kan han ved hjælp af ISBN-nummeret finde frem til, hvordan han selv kan låne eller købe den.

Til gengæld for denne potentielle verdensberømmelse må man så give afkald på en del af den næsten

uansvarlige frihed, der er forbundet med EDB-baseret produktion. Man må give afkald på yderligere rettelser og tilføjelser. Produktet bør herefter være lige så uforanderligt, som hvis man havde fået trykt sine 100 eksemplarer hos en bogtrykker. Det er der ganske vist ingen, der kan kontrollere; men den disciplin må man nok underkaste sig, hvis ikke man vil være med til at ødelægge ISBN-systemet. Meningen er jo, at et produkt skal kunne identificeres entydigt. Men stadig må det dog være tilladt at lade bogen ledsage af et rettelsesblad, der kan udvikle sig, hvis der sker uventede fremskridt i forskningen.

Indhold

På et DIS-arrangeret møde var jeg så heldig at høre en foredragsholder, der slog til lyd for, at man ikke slaviske opdelt bogen efter personer, men måske i stedet gik egnsvis til værks.

Det råd valgte jeg at følge, og det har jeg ikke fortrudt. Jeg forstod det under foredraget sådan, at der er visse slægtsforskningsprogrammer, der insisterer på at redigere og opstille det færdige produkt selv. Det har ikke været mit problem; sådan et program har jeg ikke brugt, og hvorfor skulle man også give afkald

på den frihed og selvstændighed, der er givet med et almindeligt tekstbehandlingsprogram! Men der er jo det problem, at når det drejer sig om opstilling af en anetavle (med tilhørende tekst), så kommer probanden og hans forældre først, og til allersidst kommer de allerældste forfædre. På den måde kommer man til at fortælle historien bagfra, og hvis man vil meddele noget om de forhold, personerne levede under, kommer man let til at skulle gentage visse ting. Så jeg valgte at lade den del, der angår selve de enkelte aners afstamning og vigtige data som fødsel, vielse og død, fylde så lidt som muligt, og til gengæld kunne jeg så bedre komme til at „fortælle“ (forfra) i nogle afsnit, der er opdelt efter de sogne eller herreder, hvor forfædrene har levet. Det giver gode muligheder for en levende fremstilling, hvor forfædrene ses i sammenhæng med deres tid.

Forbi?

Det er en tilfredsstillelse at have afsluttet et arbejde. Men den kan rigtignok være ledsaget af en temmelig flad fornemmelse af, at nu er en herlig tid altså forbi.

Man skal ikke længere stævne mod landsarkivet rustet med noter og gode ideer om, hvordan man kan fravriste de gamle bøger endnu en oplysning om de kære forfædre. Abstinenser må det vist kaldes. Slægtsforskning har jo vist sig at være både euforiserende og stærkt vane-dannende. Måske er der ikke andet at gøre end at finde sig et nyt forskningsområde - eller at være vedholdende i sin efterprøvning af huller i det allerede leverede, så at der måske en dag bliver brug for en 2. udgave.

Penge!

En stor del af de slægtsforskere, der overvejer udgivelse af deres bog, er sikkert i samme situation som jeg: Man er tidligt pensioneret med de restriktioner, som man for ussel mammons skyld har undergivet sig med hensyn til indtjening og arbejdstid.

Hvis den hobby, der har opslugt en i så lang tid både dag og aften, pludselig skulle regnes for arbejdstimer på grund af det indtjeningsmoment, der kommer ind i billedet, når man skal sælge bøger, så kunne de til-ladte 200 timer snart være overskredet med alverdens pekuniære jammer til følge. Man kan jo vælge at sætte prisen sådan, at den egentlig kun dækker fremstillings- og forsendelsesomkostninger. Så er man vel i sikkerhed. Man kan også vente, til man bliver de 67 år og dermed træder ud i friheden; men det er en disposition, der måske ikke lader sig forene med et af de hensyn, der er nævnt ovenfor. Så er der altså kun den profitløse vej.

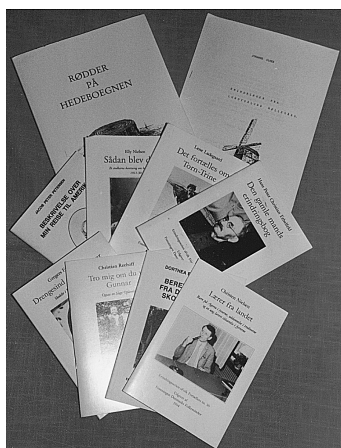
Og nu sidder man så tilbage her med den uopløselige ambivalens. Skal man håbe på, at bogen oplever en rivende efterspørgsel? Så må man også affinde sig med at skulle printe og samle en masse bøger uden at få noget for det.

Skal man håbe på at slippe for alt det besvær? Jamen, så er det jo fordi ens kære udgivelse var uden almindelig interesse og man selv altså blev en skuffet og overset forfatter.

Næh, det er skam ikke så ligetil at udgive en slægtsbog. Det er den sure svie efter alle de mange års søde kløe. - Eller er der et eller andet, jeg ikke har fået med ...

Johannes Lind

Spurvevænget 41
DIS-Danmark - september 1997
6710 Esbjerg V

Dansk Anearkiv

Anmeldelse af en CD-ROM

Af Flemming Maiborg

Synonymet „Dansk Anearkiv“ dækker over en privat samling af indtastede data stammende fortrinsvis fra slægtsbøger og slægtsforskeres optegnelser. Uddrag af databasen fås på papir eller disketter og samlet også på CD-ROM. Omkring 100.000 navne oplyser forfatteren, der fortsat udvider databasen med tilkommende oplysninger.

CD-Rom type

CD-ROM'en viser sig at være en „skrivebar“ disk, som formentlig netop skrives efter bestilling; dette til forskel fra større oplag af CD'er, der „trykkes“ i lighed med de nu efterhånden gammeldags grammofonplader. Ulempen ved de skrevne CD'er, at de er mere sårbare, og at de efter sigende kan have problemer med at blive læst. I givet fald må man udbede sig et nyt eksemplar.

Installation

„Dansk Anearkiv“ skal ikke installeres, da den alene indeholder rå datafiler. Der er da heller ikke nogen medfølgende vejledning, selv om det nok kunne have været en hjælp, da det hurtigt viser sig, at det ikke nødvendigvis er let at få noget læsbart på skærmen.

Systematik

Men først lidt om den anvendte systematik.

Det første, man ser er 31 biblioteker og en enkelt fil, som viser sig at indeholde en oversigt over biblioteksstrukturen; - en udmærket ting, hvis man ellers har tålmodighed til at studere den, og ikke bare kaster sig over indholdet, som jeg

gjorde det. De 31 biblioteker omfatter et bibliotek for hvert enkelt amt samt biblioteker med adelige familier, internationale kongefamilier, gamle danske besiddelser, diverse udland samt et enkelt godsarkiv og et par kirkebøger.

Inde i bibliotekerne finder man alle datafilerne fordelt på sogne. På grund af den måde, forfatteren har påbegyndt og fortsat sin opbygning af „databasen“, har han de fleste data liggende i tekstfiler (DOS-format) og de nyere i „et eller andet“ databaseformat.

Lad os ind til videre forestille os, at vi umiddelbart kan læse alle filer.

Tekstfilerne

Indledningen omfatter sogn, herred, anvendte stednavne i sognet, nabosogne og eventuelle godser.

Derefter følger navnene i følgende orden:

- Mændene med kendte oplysninger om fødsel, død og forældre fulgt af ægtefæller og børn
- Kvinderne med samme type data. Kvinderne indgår i mændenes data og vice versa.

Ofte ser man den samme person flere gange i samme fil med eller uden data. Det fremgår ikke hvorfor disse gentagelser forekommer. I hvert fald er der sjældent nye oplysninger og kilden er ofte den samme.

I forbindelse med hvert navn eller familie er angivet en kilde-reference, der henviser til en fil „kilder.txt“, der skjuler sig i biblioteket

„øvrigdak“. En del af kilderne er angivet med adresser, og man må formode, at de er indstillet på at blive kontaktet.

Databasefilerne

I mangel af et passende databaseprogram måtte jeg ty til at åbne disse filer i et regneark.

I princippet virkede det udmærket, men jeg nåede aldrig at få overblik over de mange felter; - der er hele 33.

Udbyttet

Anmelder eller ej! - Når man får en så omfattende mængde af oplysninger mellem fingrene, så begynder man at søge brugbare informationer. Og sværere end at finde oplysninger på arkiverne kan det jo aldrig blive.

Og det lykkedes faktisk at finde en vanskelig gren med mange sogneskift, - tror jeg nok!!!

Netop her er det tiden at stoppe op og tænke lidt over kvaliteten af de fundne oplysninger. Hvor kommer de fra, hvem er kilden, er de troværdige??? Det er vigtige spørgsmål, der kun alt for sjældent er et svar på. De slægtsbøger eller hæfter, jeg har haft fingre i, har i hvert fald aldrig haft kildeangivelser.

Kildeangivelser

Det står vel enhver rimelig seriøs slægtsforsker klart, at kilden til enhver oplysning skal registreres og helst med en angivelse af kildens troværdighed. Og troværdigheden afgøres ikke af, hvad man kunne ønske sig. Det bør alene være et spørgsmål om en saglig vurdering af den person eller, for de professio-

nelle slægtsbøger, det firma, der står bag.

Lægger man dertil, at alle slægtsforskere er udsat for at tage beslutninger om en oplysning er brugbar eller ej, - og dermed også gør fejl.

Ja, så er der mange muligheder for fejl. Jo længere man bevæger sig væk fra basis i kirkebøger, folketællinger og alle de andre officielle arkivalier, des sværere bliver det. At heller ikke disse kilder er fejlfri, gør ikke sagen bedre.

Behovet for verifikation træder tydeligt frem, da samme begivenheder for samme personer på CD'en optræder med forskellige datoer.

Forslag til et bedre produkt

Der savnes meget et efternavne-register og et stednavneregister med henvisninger til de enkelte datafiler.

Forfatteren bør samle alle data for et sogn i en enkelt fil, hvad enten det bliver en tekstfil eller en databasefil, som selvfølgelig skal være kommadelimiteret. Personligt ville jeg som bruger ønske det hele samlet i tekstfiler, som alle kan læse, prioriteret over nye data!

Nye versioner af CD'en bør mærkes med versionsbetegnelse og udgivelsesdato, ligesom det ville pynte med en rigtig CD-label.

Mange ens data går igen i flere sogne uden, at det kan ses, hvilke begivenheder, der hører til det enkelte sogn. En simpel markering i form af f. eks. en stjerne ved den aktuelle begivenhed ville være en stor hjælp.

Der bør laves en vejledning for henholdsvis DOS-brugere og windowsbrugere som en hjælp til de mange mindre øvede brugere. Der er ikke noget mere irriterende end en tekst, hvor de danske bogstaver er erstattet af diverse tegn.

Konklusion

„Dansk Anearkiv“ er en spændende og omfattende samling af navne og data, som i udpræget grad er fra det 15. til 17. århundrede.

Brugt som ledetråd til bekræftende data fra arkiverne kan mange have fornøjelse af at gå igennem de mange data.

Anskaffelse

Prisen på CD-ROM'en „DANSK ANEARKIV“ synes høj, og den står i hvert fald ikke i forhold til produktionsomkostningerne. En skrivebar CD-ROM af den pågældende type koster ca. 50 kr., altså 10% af prisen. Hvis arbejdet med Dansk Anearkiv også skulle betales af omsætningen, ville prisen skulle være ekstremt meget højere. Personligt ville jeg alene på grund af prisen fravælge at anskaffe den.

Flemming Maiborg
Elmegårdsvej 55
5250 Odense SV

„DANSK ANEARKIV“ på CD-ROM kan bestilles hos

K. Haaning Andersen
Skovbjergengen 7, Arnborg
7400 Herning

Tlf. 97 14 92 35
Giro 502 9058

„Århus Købstads Kirkebøger 1729-1891“

- Anmeldelse af en CD-ROM fra Landsarkivet for Nørrejylland

Af *Flemming Maiborg*

Omfanget

I henhold til indledningen i den medfølgende vejledning indeholder CD'en 36.838 oplysninger om vielser eller dødsfald i perioden 1729 til 1891 med enkelte tidligere indførelser.

Kun personer, der har overlevet det femtende år, er medtaget. Som yderligere dokumentation for oplysningerne har arkivet indscannet 6.293 sider fra i alt 32 kirkebøger.

Da de indscannede sider selvfølgelig medtager alle oplysninger herunder også døde under 15 år, kan man lave en søgning på døde „d“ og få en liste på 15.547 personer. Når man så har listen kan man møjsommeligt gennemgå de tilhørende sider i kirkebogen. Bedre er det selvfølgelig, hvis man angiver et årstal eller et tiår, hvilket indsnævrer listen betragteligt.

Omfanget af data gør CD-ROM'en til et godt værktøj for slægtsforskere med et større behov for søgninger i Aarhus, mens prisen på 450 Kr. nok vil være en hindring for de, der har et mindre behov.

En god ting ved denne database er, at kilden - kirkebøgerne - er direkte tilgængelig. Det bøder på de mangler og fejl, der altid vil være i indtastede data. Ydermere finder man i kirkebøgerne supplerende oplysninger om begravelse, opholdssted, dødsårsag såvel som forlovere, født tid og sted, og hvad præsten ellers har indført.

Installation

Får man påbegynder installationen, har man selvfølgelig læst licensbetingelserne på bagsiden af den lukkede kuvert, der indeholder CD'en, - og besluttet sig til, at man kan acceptere de forbavsende vidtgående begrænsninger i anvendelsen.

End ikke billederne af siderne i kirkebøgerne - med skjult mærke (!) - må anvendes til andet end ens egen private slægtsforskning. I betragtning af, at det drejer sig om data fra et offentligt arkiv, kan man nok undre sig såre over, at anvendelsen skal være så begrænset.

Følger man den udmærkede vejledning, der følger med CD'en, kommer man forholdsvis smertefrit

igennem installationen. Det ville dog have været noget lettere for især de mindre erfarne PC-brugere, hvis der havde været et installationsprogram, der havde klareret først at installere „Borland Data Base Engine“ og derefter „Eureka SøgBase“. - Men sådan er det ikke, og derfor må det tilrådes at læse vejledningen grundigt før og under installationen.

Søgning i databasen

Det første billede, der dukker op, når man starter programmet, er et vindue, hvor man skal vælge den database, man vil søge i. Det er principielt fornuftigt, men virker lidt dumt, når man nu kun har en database, nemlig Århus Kirkebøger.

Lettere bliver det ikke af, at programmet konsekvent starter i det bibliotek, hvor de installerede programmer befinder sig, - og ikke i CD-drevet, hvor selve databasen befinder sig. Første gang kan man godt være lidt forvirret indtil lyset går op for en. - CD'en selvfølgelig. Det er jo der de mange rare data befinder sig!

Skønhedsfejl i vinduet er, at flere ledetekster bliver amputeret, ligesom en fælles irritation ved alle vinduerne er, at de ikke fungerer hensigtsmæssigt og ligesom vinduer normalt går - i hvert fald i WIN95, - når man skifter mellem fuld skærmvisning og vindue. Formaterne på vinduerne er faste og bliver beskåret, når vinduet er for lille. Det er særligt grelt, når søgevinduet åbnes i beskåret stand, så man må starte med at tilpasse vinduestørrelsen, - hver gang! - Til gengæld kan man glæde sig over de dynamiske hjælpetekster, der dukker op, når

man et kort øjeblik har holdt markøren på en knap eller et felt.

Brug ikke <enter> til at aktivere søgningen! - En skam, for det er en helt almindelig metode, men resultatet er, at de indtastede søgekriterier forsvinder og må skrives igen.

Selve det at søge i databasen er faktisk nemt, når man følger de enkle retningslinier i vejledningen. Selv den ovennævnte liste med alle døde kommer frem efter et halvt minut på min 166 MHz maskine. Det er klart, at hastigheden er meget afhængig af PC'en, men tiden bør ikke være nogen anstødssten. Det er tilgængeligheden af gedigne data, der er vigtig.

Når man har fundet et navn, man gerne vil se nærmere på, kan man dobbeltklikke på det eller placere markøren på den aktuelle line og trykke på knappen „Se Originalsiden“. Det bringer en side frem, hvor man kan se de indtastede data

til venstre og et tomt vindue til højre. Trykker man på knappen „Se Venstre Side“ kommer det aktuelle billede af kirkebogens venstre side frem i vinduet.

Funktionerne omkring styringen af kirkebogsbillederne er ikke god nok, idet det forrige billede „hænger ved“, når man skifter til en ny person. Først når man trykker på „Se Venstre Side“ eller tilsvarende højre side får man det rigtige billede frem. Det er forvirrende og irriterende i et program, man har betalt en forholdsvis høj pris for. Bedre bliver det ikke, når man gerne vil have gråtonerne med, og de så forsvinder hver gang, man skifter side. Ydermere må man læse venstre og højre side hver for sig, hvilket i mange tilfælde gør det besværligt at finde de rette tekster på højresiden.

Den rigtige løsning ville være dels, at hvert enkelt billede omfattede begge sider af kirkebogen og dels at man kunne udnytte en større

EFTERNAVN	FORNAVNE	ARMANEDDAG	SOGN	VIEDE_DODE	ERHVERV
	Enner	1764.10.12	F	D	Corporal
A	Elisabeth Maria Giertrud	1764.10.30	D	D	
A	Ellen Michels	1791.11.16	F	D	
Aaby	Else Cathrine	1832.08.03	F	D	
Aaebye	Else Catharina	1791.07.25	F	V	
Aarestrup	Ellen Maria	1853.08.15	F	D	
Aarrestrup	Elisabeth Frederikke	1852.10.07	D	D	
Abrahamsen	Emma Charlotte	1884.10.06	D	D	Tjenestepige
Ahnfeldt	Eva Elisabeth	1874.08.23	D	D	
Ahrends	Eline Bodille	1860.12.31	D	V	
Ahrenzen	Else Willerup	1860.06.02	D	D	
Alberg	Emilie Advardine Eleonora	1870.08.02	F	V	

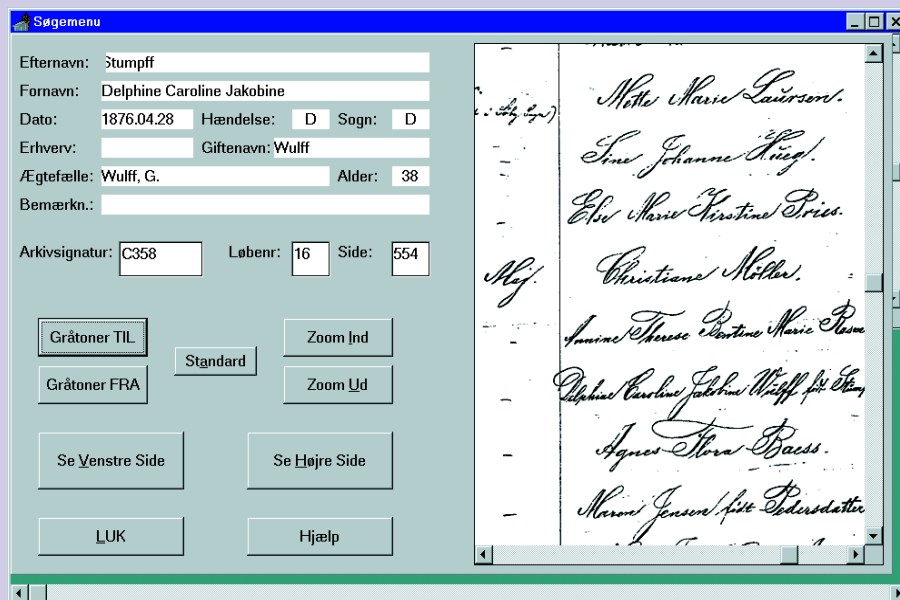
Dato: **Erhverv:** 1389 person(er) opfylder søgekriterierne

Sogn: **Hændelse:**

Fornavn(e): **Efternavn:**

Luk Ny Søgning **Søg Nu** Se Originalsiden Hjælp

del af skærmen, ved at gøre læsevinduet større. Og hvis man så i øvrigt kunne blade frem og tilbage i kirkebogen, ville det forøge anvendeligheden meget, - især da kirkebogsbillederne i praksis indeholder de komplette data.

En yderligere hjælp til tydning af billederne ville det være, hvis man kunne vælge negativvisning - altså hvid tekst på sort baggrund. Desværre må man jo konstatere, at de fleste affotograferinger her og på mikrofilm er sket med alt for meget tab af de detaljer, der gør det muligt at læse korrekt i de sværere tilfælde.

I øvrigt er skyderen i højre side af den bagved liggende søgemenu synlig, - og aktiv! Det betyder, at man fejlagtigt kan aktivere den og uforvarende komme til at skifte person -

som før uden at kirkebogssiden også skifter. Da en liste af personer kan være søgt på navn, er det ikke sikkert man opdager det.

Dokumentation

At søge og finde de ønskede data på CD-ROM'en er kun det halve arbejde. Når man har fundet de ønskede data, skal de dokumenteres for eftertiden, - og den eneste rimelige dokumentation fra en database som denne er en udskrift på papir.

Desværre har man kun mulighed for at forsøge sig med en hardcopy af skærmen, hvilket som forventeligt ikke giver noget særligt godt resultat. - Jeg har prøvet!

Konklusion

CD'en „Århus Købstads Kirkebøger 1729 til 1891“ er et godt initiativ og bevis på at man udmærket kan kombinere indtastede kildeoplysninger med selve kilden.

Selvfølge lig kunne man ønske sig, at hele kirkebogens tekst var indtastet, men man kan klare sig med det, der er.

Ovennævnte gennemgang kan måske synes temmelig kritisk, men hensigten er, at give en konstruktiv kritik, der kan være inspiration til både nye udgaver og fremtidige udgivelser.

CD-ROM'en købes hos: Landsarkivet for Nørrejylland Ll. Sct. Hans Gade 5 8800 Viborg Tlf: 86 62 17 88 Fax: 86 60 10 06 E-mail: mailbox@lav.sa.dk og kan bestilles direkte på www.sa.dk/lav/text/cd.htm